

“การจัดการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งหมดหัวใจสำคัญที่สุด คือ การแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการของชุมชนคือข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ในปัจจุบันนั้น ราชการถือข้อมูลชุดหนึ่ง ประชาชนถืออีกชุดหนึ่ง แล้วก็พูดกันไม่รู้เรื่อง ซึ่งตนต้องการที่จะเห็น กระบวนการจัดทำข้อมูลที่ทำร่วมกันระหว่างชุมชนกับราชการ”

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

“นายกรัฐมนตรี” ชี้ใจ อปท.

รายงาน WIFU จัดสวัสดิการชุมชน สังกะฮองดิงบฯ ปี '53

“นายกรัฐมนตรี” รับข้อเสนอ 9 ข้อผู้นำองค์กรชุมชนไปพิจารณา พร้อมตั้ง “สุพัตรา” ดูแลแทน ไอเดียกระจัดผุดโครงการ-สวัสดิการชุมชนเพียบ “เพิ่มเงินคนสูงอายุ-ออกโฉนดชุมชน” สั่งกรรปศักดีหาชองดิงบฯ ปี 2553

เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมและปาฐกถาในการประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ครั้งที่ 1/2552 ณ ตึกสันติไมตรีหลังนอก ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งจัดโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบล ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 800 คน

เครือข่ายองค์กรชุมชนได้ยื่นข้อเสนอ 9 ข้อต่อ นายอภิสิทธิ์ให้พิจารณา ประกอบด้วย 1.ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน 2.การแก้ปัญหาหนี้สินโดยชุมชน 3.ส่งเสริมการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนระดับเมืองและตำบล 4.การแก้ไขปัญหาและปฏิรูปที่ดินโดยประชาชน 5.การคุ้มครองแหล่งผลิตอาหารสำคัญของประเทศ 6.การจัดตั้งกองทุนกลางชดเชยราคาพืชผลการเกษตร

7.ส่งเสริมให้ขบวนองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ 8.ส่งเสริมพลังงานทางเลือก และ 9.การแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตของคนจนเมืองทั้งระบบ ซึ่งนายอภิสิทธิ์ได้รับข้อเสนอทั้งหมดไปพิจารณา

นายอภิสิทธิ์ได้กล่าวถึงข้อเสนอ 9 ข้อว่า ข้อแรกที่ต้องการให้ผลักดันให้เกิดสภาองค์กรชุมชนหรือองค์กรชุมชนต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ คิด

ว่าเป็นเป้าหมายที่ดี แต่อย่าตั้งเป้าเรื่องจำนวน เพราะความสำเร็จของตัวองค์กรจะเป็นตัวกระตุ้นที่ดีที่สุดเพื่อให้ชุมชนที่ยังไม่มีองค์กรเหล่านี้อยากมีองค์กรและสร้างความพร้อม แต่ถ้าเร่งรัดให้เต็มพื้นที่ แต่องค์กรชุมชนไม่พร้อมจะเป็นอันตรายของการพัฒนา

อ่านต่อหน้า 12

คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เดินทางพบผู้นำสื่อชุมชน และสวัสดิการชุมชน

ภายหลังจากที่ผู้นำองค์กรชุมชน ได้นำเสนองานพัฒนาที่ได้ดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนในด้านต่างๆ และได้มีข้อเสนอต่อ นายกรัฐมนตรี เพื่อการสนับสนุนการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นโดยชุมชน 9 เรื่อง ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้รับในหลักการที่เป็นข้อเสนอทั้งหมด โดยเรื่องที่มีการยืนยันในการสนับสนุนที่ชัดเจน ได้แก่ การจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่มาจากการสมทบจาก 3 ฝ่าย ธนาคาร

ที่ดิน และโฉนดชุมชน ฯลฯ และได้มอบหมายให้ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลต่อไปนั้น

เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2551 ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้มาพบปะหารือกับผู้นำองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจำนวน 34 คน เกี่ยวกับแนวทางการทำงานต่อชุมชนใน 2 เรื่อง คือ 1.การพัฒนาสื่อชุมชน โดยมีผู้แทนสื่อชุมชนและเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเข้าร่วม 24 คน ได้มีการแลกเปลี่ยนเพื่อจะจัดให้มีการสัมมนาขบวนสื่อชุมชนต่อไป ได้แก่การพัฒนาสื่อวิทยุชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีการ

อ่านต่อหน้า 14

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่อยู่อาศัย และการพัฒนาเมือง ประเทศมาลาวี เยี่ยมชมการพัฒนาที่อยู่อาศัยในไทย

ในระหว่างวันที่ 23 - 25 กุมภาพันธ์ 2552 นายเชฟฟารี มุสซา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมือง ประเทศมาลาวี พร้อมคณะ รวม 8 คน ได้เดินทางมาเยี่ยมชม

อ่านต่อหน้า 13

สภท.จับมือ พอช.อบรมหลักสูตร ทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่

เมื่อวันที่ 16-18 มกราคม 2552 ที่ห้องประชุมอุทยานแห่งชาติน้ำพอง อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สมาคมเครือข่ายเกษตรกรไทย (สภท.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จัดอบรมหลักสูตรทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ ภายใต้โครงการอริปไตยอาหารอีสาน โดยมีตัวแทนคนรุ่นใหม่ของเครือข่ายเกษตรกร 19 จังหวัดภาคอีสาน เข้าร่วมการฝึกอบรมครั้งนี้กว่า 50 คน

นายชชาติ ศรีสว่าง เลขาธิการสมาคมเครือข่ายเกษตรกรไทย กล่าวว่า สถานการณ์เกษตรกรไทยนับว่าอยู่ในสภาวะวิกฤตอย่างรุนแรง โดยมีการเคลื่อนตัวของโลกาภิวัตน์มากำหนดส่งผลให้เกษตรกรไม่เท่าทันกับกระแสโลก ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญปัญหาอยู่ขณะนี้ ทั้งน้ำท่วม ฝนแล้ง โรคแมลงกิน ดินเสื่อม เลห์เหลี่ยมพ่อค้าราคาพืชผลทางการเกษตรที่ตกต่ำ ทั้งหมดนี้ได้ส่งผลให้เกษตรกรไม่เชื่อมั่นในกระบวนการทำเกษตร ไม่เชื่อมั่นในวิชาชีพทางการเกษตรที่สืบทอดมาจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

จากเดิมเกษตรกรคือกระดูกสันหลังของชาติ แต่วันนี้แรงงานทางภาคเกษตรลดลง คนอพยพเข้าสู่เมืองมากขึ้น จนภาคเกษตรเหลือประมาณ 14-15 ล้านคน พื้นที่การเกษตรของประเทศไทยลดลงเหลือประมาณ 112.7 ล้านไร่ หรือคิดเป็น 35 % ของพื้นที่ทั้งหมด เช่น พื้นที่ทำนาที่เป็นอาหารหลักเหลือเพียง 68.3 ล้านไร่ ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด นับเป็นการแบกรับภาระอันยิ่งใหญ่ที่เกษตรกรต้องผลิตอาหารหล่อเลี้ยงผู้คนทั้งประเทศซึ่งมีมากถึง 67 ล้านคน ซึ่งไม่นับรวมถึงประชากรโลก

ดังนั้น สภท.และ พอช. จึงร่วมกับแกนนำเกษตรกรภาคอีสาน 19 จังหวัด ที่มีสมาชิกประมาณ 139 องค์กร ระดมความคิดจัดอบรมหรือถึงทางออกของปัญหาที่ไม่ใช่แค่ของคนในครอบครัว แต่เป็นทางออกที่เป็นยุทธศาสตร์ชาติ โดยยึดหลักปรัชญาการผลิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

อนึ่ง การอบรมหลักสูตรทายาทเกษตรกร

รุ่นใหม่ ภายใต้โครงการอริปไตยอาหารอีสาน โดยได้กำหนดหัวข้อการอบรม กำหนดยุทธศาสตร์ทางออกของปัญหาไว้ 3 ประการ คือ 1.การปรับวิถีของภาคเกษตรให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพการเกษตร 2.เติมเต็มให้กับลูกหลานเกษตรกรในเรื่องวิธีการจัดการภาคเกษตร ทำให้เป็นอาชีพจริง ไม่ใช่แค่เป็นการทำเพื่อประกอบกิจกรรมตามประเพณี ลงรากฐานรู้จักขั้นตอนในการลดรายจ่าย - เพิ่มรายได้ในครัวเรือน 3.การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตนเองอย่างสมดุล ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้จะนำไปต่อยอดและขยายผลในอนาคตต่อไป ■

รองผู้ว่าเมืองสิงห์ฯ ประกาศสนับสนุน สวัสดิการชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี

สิงห์บุรี : เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2552 ที่ผ่านมา เครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี จัดงาน “4 ปี...สวัสดิการก้าวหน้า พัฒนาคุณภาพชีวิตคนเมืองสิงห์อย่างยั่งยืน” ณ บริเวณลานหน้าศาลากลางจังหวัดสิงห์บุรี โดยมีนายประหยัด ยะคะนอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในพิธี มีสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พมจ. เข้าร่วมกว่า 500 คน

นายเสนีย์ บุญช่วงดี ประธานเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า เครือข่ายสวัสดิการจังหวัดสิงห์บุรีมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2548 วันนี้เป็นวันที่ครบรอบ 4 ปีของการทำงาน ที่ผ่านมามีเครือข่ายฯ ได้ดำเนินการแล้วใน 30 พื้นที่ (ตำบล) มีสมาชิกทั้งสิ้นกว่า 12,000 คน มีเงินกองทุนสวัสดิการกว่า 9 ล้านบาท

“คณะทำงานเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดสิงห์บุรีทุกคนขอตั้งปณิธานว่าเราจะพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลให้ครบทั้ง 44 พื้นที่ของจังหวัดสิงห์บุรี ภายในเดือนมีนาคม 2552 นี้” นายเสนีย์กล่าว

นายประหยัด ยะคะนอง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า เป็นสิ่งที่ทำทนายพอสมควรกับการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เต็มพื้นที่ 44 ตำบลภายในเดือนมีนาคมนี้เพื่อ

ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด จากตัวเลขสมาชิกที่มีกว่าหนึ่งหมื่นคน และตัวเลขเงินสวัสดิการหลายล้านบาท ที่ประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการ ถือเป็นเริ่มต้นที่ดี เพราะสมัยก่อนเราต่อสู้กับคอมมิวนิสต์แล้วบอกว่าการรบแตกหักที่หมู่บ้านเช่นเดียวกัน การแก้ไขปัญหาของชุมชนก็ต้องมาจากชุมชน เริ่มมาจากฐานรากจากหมู่บ้าน ถือว่าชุมชนได้เดินมาถูกทางแล้ว คนที่จะแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุดคือคนในพื้นที่ เพราะรู้ปัญหาและรู้แนวทางการแก้ไข

รองผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวต่ออีกว่า ที่ผ่านมามี 4 ปี ถือว่าผู้นำชุมชนใช้เวลาไม่น้อยและไม่มากจนเกินไปในการสร้างประสบการณ์ ฝ่าอุปสรรค ล้มลุกคลุกคลานมาพอสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานของคนในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันเอง บริหารจัดการกันเอง ขอฝากว่าทุกวันนี้ทำงานต้องมีแผน กองทุนสวัสดิการจะต้องมีแผนการทำงาน รู้วิธีการที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายให้สำเร็จ และมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น จำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด เป็นต้น ■

ที่ปรึกษารัฐมนตรี พม. ย้ำสวัสดิการสังคม สร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

สังคมความเข้มแข็งเข้าใกล้ความเป็นระบบสวัสดิการรัฐ ประชาชนก็จะมีความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น

แม้รัฐบาลจะมีนโยบายดี หากการแปรนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพก็จะไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐบาล ภาคประชาสังคม เอกชน ฯลฯ ร่วมมือกันก็จะแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถตอบสนองคุณภาพชีวิต การทำงาน การศึกษา ผู้ด้อยโอกาส ที่อยู่อาศัย ฯลฯ และสิทธิที่ประชาชนพึงจะได้รับ การจัดสวัสดิการอย่างเป็นระบบ จำเป็นต้องมีการตั้งคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในระดับจังหวัดและระดับชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธาน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม

ศ.ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมเป็นเรื่องของการมองถึงโอกาส จึงจำเป็นต้องมีรัฐเข้ามาช่วยพยุงเพื่อเป็นหลักประกัน และยืนยันว่าการจะสร้างหลักประกันในรูปแบบใหม่ที่ไม่ใช่รูปแบบเดิม ดังนั้นสวัสดิการชุมชนของภาคประชาชนที่ทำอยู่ ถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเพราะได้ผ่านการปฏิบัติจริงมาแล้ว และจะพิจารณาตัดสินใจอย่างทันทีในการดำเนินการเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแห่งชาติ เพราะถือว่าการจัดระบบสวัสดิการโดยชุมชน ที่เน้นการดูแลกันตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นการสร้างมิติความคิดให้กับประชาชนตามปรัชญาแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง ■

นายชาญยุทธ โขศิริรัตน์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวในระหว่างเป็นประธานพิธี งานสัมมนาเชิงวิชาการเนื่องในวันสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ เรื่อง “สวัสดิการสังคม ทางออกวิกฤตสังคมไทย” ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2552 ที่ผ่านมาว่า รัฐบาลให้ความสำคัญเรื่องการจัดสวัสดิการสังคม ขณะนี้เรามีรัฐบาลใหม่ที่ชูธง “ประชานิยม” ซึ่งสะท้อน

ลักษณะของการจัดสวัสดิการสังคมที่มุ่งดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน สอดรับกับแนวทางการพัฒนาสังคมในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ในรูปแบบ “รัฐสวัสดิการ” กล่าวได้ว่าสวัสดิการสังคมจะเป็นทางออกหนึ่งของวิกฤตที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้

ที่ผ่านมา สวัสดิการสังคมมีพื้นฐานความคิดในการกำหนดนโยบายและการบริหารการจัดการที่หลากหลายและมีประชานิยมเป็นองค์ประกอบที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ ยิ่งระบบสวัสดิการ

สำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือจับมือคณะทำงานชุมชน 15 จังหวัด เดินหน้าศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นและศูนย์เรียนรู้กว่า 100 ตำบล

นายสุพัฒน์ จันทนา ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช.กล่าวว่า เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552 ได้มีการทำบันทึกความร่วมมือเพื่อพัฒนาศูนย์ข้อมูลและศูนย์เรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ระหว่างสำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กับคณะทำงานพัฒนาศูนย์ข้อมูลและศูนย์เรียนรู้ของชุมชนใน 15 จังหวัดภาคเหนือ ตามบันทึกความร่วมมือมีศูนย์ข้อมูลในระดับตำบล 20 ศูนย์ และศูนย์ข้อมูลในระดับจังหวัด 15 ศูนย์ รวมงบประมาณที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนสนับสนุน จำนวน 1,425,000 บาท ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2551 ถึงเดือนกันยายน 2552

ในด้านการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ใน 15 จังหวัดภาคเหนือ มีการสนับสนุนทั้งหมด 14 โครงการในพื้นที่ 14 จังหวัด เพื่อดำเนินการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ของชุมชนในเรื่องต่างๆ จำนวน 91 ศูนย์ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนรวม 2,125,000 บาท ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2551 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2552

ทั้งนี้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้อนุมัติงบประมาณเพื่อการพัฒนาศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2551 จำนวน 100 ศูนย์ในระดับตำบล และ 76 ศูนย์ในระดับจังหวัด รวมงบประมาณที่อนุมัติ 7 ล้านบาท ในด้านศูนย์เรียนรู้และการจัดการความรู้ได้อนุมัติงบประมาณไป

แล้ว วงเงิน 33.6 ล้านบาท เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้และการจัดการความรู้ในพื้นที่ทั่วประเทศ ■

เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิจี รมต.จурินทร์ฟื้นฟูชุมชน

รายงาน พิธี

พังงา/ รำลึก 4 ปี สึนามิ แจงปัญหาที่ดินกระทบคนจนกว่า 100 ชุมชน ชาวเลนับ 10,000 คน ประสบปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิต เพราะไม่มีบัตรประชาชน เช่น ชาวชนกับกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นกว่า 20,000 คน พร้อมเสนอให้ตัวแทนชุมชนร่วมเป็นอนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินพื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล พร้อมศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคนไทยพลัดถิ่นให้ได้รับสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลทั่วไป

เมื่อเร็วๆ นี้ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง อ.ตะกั่วป่า

จ.พังงา มีงานรำลึก 4 ปี สึนามิ ทำบุญให้แก่ผู้เสียชีวิตตามพิธีกรรมของ 3 ศาสนา ณ บริเวณอนุสรณ์สถานสึนามิบ้านน้ำเค็ม มีญาติผู้เสียชีวิตชาวบ้านน้ำเค็ม นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ โดยมีผู้เข้าร่วม 500 คน โดยมีนายจурินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมคณะเดินทางเข้าร่วมงานดังกล่าว ในโอกาสนี้เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิได้ยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ได้แก่

เรื่องที่ดินที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน หลังภัยพิบัติสึนามิเกิดกรณีการไล่ที่ของชุมชนที่อาศัยอยู่มานาน โดยมีชุมชนที่ร้องเรียนให้แก่ปัญหาจำนวน 122 ชุมชน มีชาวบ้านถูกฟ้องขับไล่และต้องขึ้นศาลถึง 2,260 ครอบครัว ประเมินการว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการไปขึ้นศาลกว่า 22.5 ล้านบาท ในขณะที่อนุกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่อันดามันแก้ปัญหาไปได้เพียง 13 ชุมชน

กรณีกลุ่มคนชาวเล ทั้งเผ่ามอแกน มอแกลน และอุรักลาไวย ที่มีจำนวนประชากรประมาณ 10,000 คน กระจายใน 30 ชุมชน ที่ประสบปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย มีไม่น้อยกว่า 20 ชุมชน และบางกลุ่มที่ได้รับสัญชาติ ไม่มีบัตรประชาชน ส่งผลให้เข้าไม่ถึงการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ

เรื่องกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่ไร้สัญชาติ ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมายาวนานนับ 20-50 ปี บุตรของคนเหล่านี้ไม่สามารถแจ้งเกิดเพื่อขอสัญชาติไทยได้ ส่งผลให้ไม่ได้รับสิทธิความเป็นมนุษย์ขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ ประเมินการว่ามีคนกลุ่มนี้ไม่น้อยกว่า 20,000 คน ในจังหวัดระนอง ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร มีทั้งนับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ในขณะที่นโยบายการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลยังขาดความชัดเจน

เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ จึงได้ยื่นข้อเสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่ประกอบไปด้วย 1.รัฐบาลควรตั้งอนุกรรมการการแก้ไขปัญหาที่ดินพื้นที่อันดามันทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยผู้แทนองค์กรชุมชนเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการฯ 2.ตั้งอนุกรรมการศึกษาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนชาวเล 30 แห่งในพื้นที่อันดามัน เพื่อหาแนวทางประกาศพื้นที่อนุรักษ์พิเศษทางวัฒนธรรมของชาวเล รวมทั้งการสนับสนุนกองทุนฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล 3.ตั้งอนุกรรมการศึกษาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคนไทยพลัดถิ่นคนไร้สัญชาติ ซึ่งมีประมาณ 20,000 คน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระหว่างการแก้ไขปัญหา 4.สนับสนุนงบประมาณให้เครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน สวัสดิการชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี 5.สนับสนุนกองทุนการแก้ไขปัญหาที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาชาวบ้านที่ถูกไล่ที่และต้องขึ้นศาล ตลอดจนรัฐบาลต้องประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานกับชุมชนและกระตุ้นให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการแก้ไขปัญหา ■

ประกาศตั้งกองทุนสู้คดีฟ้องผู้ประสบภัยสึนามิบุกรุกที่ดิน

พังงา/ เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิตั้งกองทุนปกป้องที่ดิน ทรัพยากร และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอันดามัน Action Aid ประเดิมให้ 8 แสน ตามด้วยผู้ประสบภัยร่วมกันสมทบ หวังช่วยเหลือทางคดี อนุรักษ์ทรัพยากรชุมชนและวัฒนธรรมชุมชนชายฝั่งอันดามัน

ในโอกาสครบรอบ 4 ปีคลื่นยักษ์สึนามิพัดเข้าทำลายพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน สร้างความเสียหายก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนชายฝั่ง เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ ประกอบด้วย เครือข่ายชุมชนจังหวัดพังงา เครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาเมืองภูเก็ต เครือข่ายฟื้นฟูเกาะลันตา เครือข่ายแก้ปัญหาการคืนสัญชาติคนไทย ร่วมกันจัดงานรำลึก 4 ปีสึนามิ ระหว่างวันที่ 25 - 26 ธันวาคมที่ผ่านมา

ในโอกาสนี้เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนปกป้องที่ดิน ทรัพยากร และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอันดามันขึ้นมา

นางทัศน นาเวศน์ ผู้แทนชุมชนทับยาง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา กล่าวว่า ในพื้นที่อันดามัน ปัญหาที่ดินและความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร

เป็นปัญหาที่รุนแรง และสะสมมายาวนาน หลังประสบภัยสึนามิ ปัญหาเพิ่มมากขึ้น มีทั้งการฟ้องขับไล่ การข่มขู่คุกคาม การจับกุมขณะเข้าไปทำกิน การตัดโค่นต้นไม้ รวมถึงปัญหาที่ไม่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ และนโยบายการท่องเที่ยว ที่ยังไม่ให้ความสำคัญสำคัญกับวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่อันดามันอย่างแท้จริง

ระยะ 4 ปีที่ผ่านมา มีการตั้งคณะอนุกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่ดินมาแล้ว 5 ชุด แต่การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างล่าช้า ขณะที่การร้องเรียนเรื่องที่ดินมีมากกว่า 150 หมู่บ้าน และเป็นกรณีทับซ้อนที่ดินระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐถึงร้อยละ 90 มีชาวบ้านถูกฟ้องขับไล่ และอยู่ระหว่างดำเนินคดี จำนวน 410 กรณี ใน 29 ชุมชน ส่งผลกระทบถึง 2,260 ครอบครัว

“ชาวบ้านต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการต่อสู้เพื่อปกป้องครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่อย่างมาก และมีแนวโน้มว่า

ชุมชนเหล่านี้จะถูกไล่ที่ ถึงแม้จะอยู่อาศัยมายาวนานก็ตาม” นางทัศนากล่าว

นางทัศนากล่าวเพิ่มเติมว่า เนื่องจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมยังไม่ถึงข้อเท็จจริงในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านเสียเปรียบ ในวาระรำลึก 4 ปีสึนามิ เครือข่ายผู้ประสบภัยสึนามิ จึงร่วมกันจัดตั้ง “กองทุนปกป้องที่ดิน ทรัพยากร และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอันดามัน” ขึ้นมาเพื่อปกป้องที่ดิน ทรัพยากร และวัฒนธรรม รวมทั้งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันเป็นแนวทางที่นำไปสู่การสร้างความเป็นธรรมในสังคม การดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเป็นรูปธรรมของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้กองทุนปกป้องที่ดิน ทรัพยากร และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอันดามัน มีทุนประเดิมเริ่มต้น 800,000 บาท จากการสนับสนุนขององค์กร Action Aid ซึ่งในระยะต่อไปแต่ละชุมชนในเครือข่ายจะร่วมกันออมทรัพย์เพื่อสมทบเข้ากับกองทุนนี้ ■

สพม.หนุนตำบลละแสนสร้างการเมืองสีเขียว

กองทุนพัฒนาการเมือง ตั้งเป้าสร้างการเมืองปลอดการซื้อเสียงทั่วประเทศ หนุนเงินหนึ่งแสนบาทผ่านสภาองค์กรชุมชน นำไปสร้างตำบลนำร่องการเมืองสมานฉันท์ปลอดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอำเภอละหนึ่งตำบล

นายจินดา บุญจันทร์ กรรมการบริหารกองทุนพัฒนาการเมืองหรือกองทุนสพม. สำนักงานคณะกรรมการสภาพัฒนาการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 กล่าวว่า การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 ได้อนุมัติงบประมาณ 87 ล้านบาทผ่านทางสภาองค์กรชุมชน เพื่อนำไปสร้างการเมืองตัวอย่างที่ปลอดการซื้อสิทธิ์ขายเสียงให้ได้อำเภอละ 1 ตำบล โดยกองทุน สพม.จะสนับสนุนงบประมาณตำบลละหนึ่งแสนบาท

“มีข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เพื่อให้ชนะการเลือกตั้งไม่จำกัดอยู่เฉพาะแต่การเมืองระดับชาติเท่านั้น แต่ทุกวันนี้แม้แต่ในท้องถิ่นอย่างการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกันมาก และนับวันจะทวีความเข้มข้นไม่แพ้การเลือกตั้งระดับชาติ บางแห่งซื้อกันหัวละ 1,500 บาท ปรากฏการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลเสียต่อระบบการเมืองในท้องถิ่น มีแต่ความแตกแยกและแข่งขันกันมากขึ้น” นายจินดากล่าว

นายจินดากล่าวต่อไปว่า ในขณะที่พบว่ายังมีอยู่หลายตำบลที่ประชาชนมีความเป็นพี่น้อง มีความปรองดองและพึ่งพากัน เป็นทุนทางสังคมที่ทำให้การเมืองในท้องถิ่นไม่ถึงกับต่อสู้กัน

รุนแรง หลายแห่งมีการตกลงกันได้โดยไม่มีกรแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้ควรจะได้รับการส่งเสริมและทำให้เป็นตัวอย่าง เพื่อสร้างการเมืองที่บริสุทธิ์ขึ้นในตำบล แล้วอาศัยรูปธรรมนี้ขยายผลไปทั่วประเทศ

กรรมการบริหารกองทุนพัฒนาการเมืองกล่าวอีกว่า ท้องถิ่นจะก้าวหน้าได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีระบบการเมืองที่พึ่งพา ไม่มีแพ้มีชนะ กองทุนจึงมีแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นในลักษณะนี้มากขึ้น จึงได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการนำร่องการเมืองสีเขียวขึ้นในท้องถิ่นกระจายไปทั่วประเทศ อำเภอละ 1 ตำบล โดยอาศัยสภาองค์กรชุมชน

ตำบล ซึ่งเป็นกลไกขององค์กรชุมชนที่มีอยู่แล้วในตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ

“ตอนนี้ขอให้กลไกสภาองค์กรชุมชนของแต่ละภาคไปปรึกษาหารือกัน ต้องเลือกตำบลที่ทำได้และสร้างเป็นที่เรียนรู้ได้จริง เกิดการเมืองสีเขียวได้จริง อย่างเช่นในภาคใต้ มีการตั้งสมัชชาสภาองค์กรชุมชนระดับภาคขึ้น มีกรรมการที่มาจากตัวแทนสภาองค์กรชุมชนทุกจังหวัด มีผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นเลขานุการ และจะจัดประชุมเพื่อหารือเรื่องนี้ในเร็ววัน โดยมีเป้าหมายว่าจะพยายามสร้างการเมืองสีเขียวเกิดขึ้นให้ได้ครบทุกอำเภอ” นายจินดากล่าวในที่สุด

เครือข่ายเกษตร 19 จังหวัดภาคอีสานเตรียมมทกรรมงานข้าวภาคอีสาน

เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2552 เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน จัดประชุมเตรียมงานมทกรรมงานข้าวอีสาน โดยมีผู้แทนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน ผู้แทนสมาคมเครือข่ายเกษตรกรไทย ผู้แทน กป.อพช.อีสาน ผู้แทนมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน ผู้แทนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหรือ พอช. และตัวแทนจากองค์กรชุมชนต่างๆ เข้าร่วมประชุมเพื่อเตรียมการจัดเวทีเสวนา “ชะตากรรมข้าวไทยกับทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน” ที่จะมีขึ้นในระหว่างวันที่ 7-8 มีนาคม 2552 ณ สวน 200 ปี บึงแก่นนคร อำเภอเมือง จังหวัด

ขอนแก่น

นายสุเมธ ปานจำลอง ผู้แทนจากเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน กล่าวว่า การประชุมเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเตรียมการจัดเวทีเสวนา “ชะตากรรมข้าวไทยกับทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน” โดยในที่ประชุมมีข้อสรุปตรงกัน 5 ประเด็น คือ 1.เพื่อวิเคราะห์นโยบายและการค้าข้าวของประเทศไทย ที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรายย่อยและผู้ด้อยโอกาส 2.เพื่อทำข้อเรียกร้องและข้อเสนอภาคประชาชนต่อแนวทางการพัฒนาข้าวไทย 3.เพื่อแสดง

ตลาดในยุคสมัย และแนวทางการพึ่งตนเองของเกษตรกรภาคอีสาน 4.เพื่อเสนอข้อมูล บทเรียน ประสบการณ์ที่เป็นผลกระทบและทางเลือกของภาคเกษตรผ่านสื่อสาธารณะ 5.สร้างแนวร่วมและภาคีเพื่อขยายผลต่อไป

ส่วนเนื้อหาในเวทีเสวนามี 3 หัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้ คือ 1.สถานการณ์ของสังคมไทยเป็นอย่างไร 2.ปัญหาความไม่เป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจของการค้าข้าวไทย 3.รูปธรรมทางเลือกของข้าวในปัจจุบัน

“งานในลักษณะนี้ทางเครือข่ายกลุ่มองค์กรภาคีต่างๆ ได้จัดงานมาอย่างต่อเนื่อง แต่ ณ ปีนี้ได้เกิดความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะ พอช. และสมาคมเครือข่ายเกษตรกรไทย ซึ่งมีกิจกรรมหลักที่เครือข่าย

เกษตรกรไทยและเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสานกำลังดำเนินการร่วมกันอยู่ คือโครงการเสริมสร้างอาชีพโดยอาหารอีสาน ภายใต้การสนับสนุนของ พอช. การจัดงานครั้งนี้จึงอยากเสนอให้ทำในลักษณะการตุ้มโฮม หรือการสะท้อนให้เกษตรกรภาคอีสานได้แสดงตัวตน แสดงจุดยืนทางการเมือง โดยการเอาสถานการณ์ใหญ่มาวิเคราะห์ในภาพกว้าง” นายสุเมธกล่าว

ภายในงานดังกล่าวยังจะแสดงรูปธรรมและการสาธิต เช่น รูปธรรมการทำนาโดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง รูปธรรมการพึ่งตนเองด้านการผลิตด้วยพันธุ์กรรมพื้นบ้าน และการเก็บรักษาพันธุ์ การปรับปรุงดิน เทคโนโลยีทดแทน เป็นต้น ■

องค์กรชุมชนภาคกลางบนรับรองสถานภาพ 3,154 กลุ่ม/องค์กร มีสมาชิกกว่า 600,000 คน

นายสมชาย ศุภผล

สิงห์บุรี: ผู้แทนเครือข่ายองค์กรชุมชน 9 จังหวัดภาคกลางบน ระดมความคิดเห็นต่อยอดพื้นที่รับรองสถานภาพองค์กรชุมชนกว่า 3,154 กลุ่ม/องค์กร พร้อมขยายพื้นที่รับรองสถานภาพองค์กรชุมชน สร้างจุดเปลี่ยนการพัฒนาจากฐานราก นำไปสู่การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน

เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2552 ที่สำนักงานปฏิบัติการภาคกลางบน จังหวัดสิงห์บุรี เครือข่ายองค์กรชุมชน 9 จังหวัด จัดประชุมการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน จากพื้นที่ที่มีการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน เพื่อต่อยอดงานพัฒนาและขยายงานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน เพื่อให้หน่วยงานและสาธารณชนยอมรับตัวตนและสถานะบทบาทขององค์กรชุมชนในการพัฒนา

นายสมชาย ศุภผล เลขานุการคณะทำงานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนจังหวัดอยุธยา กล่าวว่า การดำเนินงานการรับรอง

สถานภาพองค์กรชุมชนภาคกลางบนตั้งแต่ปี 2549 - 2551 ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคกลางตอนบน มีกลุ่ม/องค์กร ที่ได้รับรองสถานภาพความเป็นองค์กรชุมชนต่างๆ เช่น องค์กรการเงิน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและเกษตร แผนชีวิตชุมชน เครือข่ายผู้หญิง กลุ่มอาชีพ ฯลฯ ได้รับการรับรองสถานภาพโดยชุมชนและท้องถิ่นแล้ว 3,154 กลุ่ม/องค์กร ครอบคลุมสมาชิก 624,517 คน ใน 9 จังหวัด

“การรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนเป็นเครื่องยืนยันถึงใบเบิกทางการพัฒนาชุมชน และแสดงถึงความเป็นตัวตนของกลุ่ม/องค์กร เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ว่าเรามีตัวตนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างการยอมรับสร้างคุณภาพเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนร่วมกันอย่างเป็นขบวนการ” นายสมชายกล่าว

ด้าน **น.ท.พยนต์ สำริด** คณะทำงานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า ที่ผ่านมาในพื้นที่ จ.สิงห์บุรีได้มีการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนนำร่อง 13 ตำบลรวม 337 กลุ่ม/องค์กร โดยจะขยายให้ครบ 43 ตำบล 1 เทศบาล ภายในปี 2552 พร้อมยกระดับจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนในอนาคต

ทั้งนี้ในที่ประชุมยังได้จัดตั้งคณะทำงานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนทั้ง 9 จังหวัด ดังนี้ จังหวัดอ่างทอง นางประไพ อยู่เจียม, สุพรรณบุรี นายเพี้ยน สว่างใจธรรม, อยุธยา นายบำรุง ชี้อัสติย์, ชัยนาท นางสาวสุธัญญา รัตนวงศ์, นครสวรรค์ นางสาวสุณี สวัสดิ์ผล, อุทัยธานี นายจรูญ วิสิทธิ์, ลพบุรี นางณภัทรา กิ่งโพธิ์, สิงห์บุรี น.ท.พยนต์ สำริด และจังหวัดสระบุรี นางศิวพร บุตรชนิษฐ์ ■

บ้านมั่นคงภาคอีสานสัมมนาทีมงานยุทธศาสตร์ เดินหน้าโครงการบ้านมั่นคง

นายสยาม นนท์คำจันทร์ ผู้จัดการโครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปิดเผยว่า ได้มีการจัดประชุมทีมงานยุทธศาสตร์บ้านมั่นคงในภาคเมื่อวันที่ 18-19 มกราคม 2552 มีผู้แทนชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น เทศบาล

สถาบันการศึกษา เข้าร่วมประชุมกว่า 70 คน เพื่อยกระดับงานพัฒนาในพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงแล้วใน 18 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้กำหนดแผนงานสำคัญที่จะดำเนินการ 6 เรื่อง คือ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพแกนนำชุมชน การส่งเสริมและพัฒนากองทุนของชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาคณะกรรมการระดับเมือง การพัฒนางานที่อยู่อาศัยสู่การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และการส่งเสริมให้เกิดการวางแผนเพื่อการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยทั้งเมือง

เพื่อให้แผนงานสำคัญทั้ง 6 เรื่องบรรลุเป้าหมาย ที่ประชุมได้จัดให้มีทีมขับเคลื่อนงาน

ทั้งหมด 5 ทีม คือ ทีมงานพัฒนาชุมชน ทีมงานช่างชุมชน ทีมงานด้านที่ดิน ทีมส่งเสริมการออมทรัพย์ และทีมสวัสดิการ พื้นที่เป้าหมายในการทำงานมี 38 เมือง ใน 18 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ยกเว้นจังหวัดหนองบัวลำพู)

ผู้จัดการโครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกล่าวว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการอนุมัติโครงการบ้านมั่นคงแล้ว 163 โครงการ 283 ชุมชน ผู้รับประโยชน์ 13,575 ครอบครัว อนุมัติงบประมาณเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคแล้ว 424.76 ล้านบาท อนุมัติสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย 413.73 ล้านบาท ■

รายงาน

การอนุมัติโครงการพัฒนา

ความคืบหน้าการอนุมัติโครงการบ้านมั่นคงยอดสะสม ณ เดือน มกราคม 2552

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้อนุมัติงบประมาณสนับสนุนการพัฒนากระบวนการในเมือง ตามโครงการบ้านมั่นคง รวม 76 จังหวัด 237 เมือง/เขต 144 โครงการ จำนวนเงินรวม 100.08 ล้านบาท การสนับสนุนงบประมาณระบบสาธารณูปโภคแก่ 70 จังหวัด 233 เมือง/เขต 711 โครงการ 1,260 ชุมชน 77,515ครัวเรือน จำนวนเงิน 2,358.37 ล้านบาท งบประมาณจัดการการพัฒนา(5%) จำนวนเงิน 95.59 ล้านบาท งบสินเชื่อ 2,669.71 ล้านบาท สามารถแยกเป็นพื้นที่ตามภาคได้ ดังนี้

ภาค	จำนวนชุมชน	ครัวเรือน	งบสนับสนุน สาธารณูปโภค (ล้านบาท)	ชั่วคราว, ศูนย์พักคนไร้บ้าน	งบสินเชื่อ (ล้านบาท)	งบบริหารจัดการ 5% (ล้านบาท)	งบพัฒนา กระบวนการเมือง (ล้านบาท)
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	368	33,129	1,061.73	52.34	1,458.16	43.03	10.13
ภาคกลางบน	42	2,356	77.08	2.46	140.13	3.16	1.61
ภาคตะวันตก	48	3,963	120.57	1.92	44.01	4.45	0.27
ภาคตะวันออก	58	4,878	166.35	3.93	235.96	6.18	4.02
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	283	13,575	424.76	8.17	413.73	18.21	9.27
ภาคใต้	224	10,589	295.94	19.57	263.79	11.69	24.48
ภาคเหนือ	237	9,025	211.94	44.75	113.93	8.87	5.76
ส่วนกลาง							44.54
รวม	1,260	77,515	2,358.37	133.14	2,669.71	95.59	100.08

เรียนรู้เรื่องการสร้างบ้านกับทีมงานช่างชุมชน ภาคกลางบนและตะวันตก

นครสวรรค์: เมื่อวันที่ 19-20 มกราคม 2552 ที่ผ่านมา สำนักงานโครงการบ้านมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โดยงานออกแบบและก่อสร้างภาคกลางตอนบนและตะวันตก จัดให้มีการสัมมนา Work shop เรื่อง “การบริหารจัดการงานก่อสร้าง” ให้กับทีมงานช่างชุมชนภาคกลางบนและตะวันตก โดยมีช่างชุมชนเข้าร่วมงานกว่า 100 คน

นายธีรพงษ์ พรหมพอชิตินบุญ ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก กล่าวว่า การดำเนินโครงการบ้านมั่นคงในส่วนของภาคกลางบนและตะวันตกดำเนินการแล้วใน 53 เมืองใน 16 จังหวัด ซึ่งกระบวนการของโครงการบ้านมั่นคงมุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินโครงการกระบวนการช่างถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ

ในการดำเนินการดำเนินโครงการ จึงต้องมีการอบรมช่างชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในทักษะการก่อสร้าง รวมถึงกระบวนการจัดการบริการงานก่อสร้าง

นายชัยวัฒน์ รักอู่ หัวหน้างานออกแบบและก่อสร้างภาคกลางบนและตะวันตก กล่าวว่า หลักสูตรช่างชุมชนดังกล่าว เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของบ้าน ตั้งแต่การเริ่มต้นก่อสร้างจะต้องมีการเตรียมในด้านต่างๆ บ้าง เช่น แบบสำหรับการก่อสร้าง รายการประกอบแบบราคากลาง งบประมาณวงเงิน โบนัสราคาจากผู้รับเหมา สัญญาจ้าง การตรวจรับงาน การสั่งซื้อวัสดุ แต่งตั้งคณะทำงาน ทำแผนก่อสร้าง เตรียมงบประมาณก่อสร้าง จัดหาผู้รับเหมา การตกลงราคา และการประกวดราคา เรียกได้ว่าจบ

ลงที่ชุมชนเพียงที่เดียว เป็นการวางแนวทางในการสอบทานเรื่องงานก่อสร้างร่วมกัน เพื่อให้เกิดระบบงานก่อสร้างให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และพัฒนาศักยภาพแกนนำทีมช่างและทีมจัดการ โดยการสัมมนาครั้งนี้ใช้พื้นที่ชุมชนจำลองวิทยุ ภายในเทศบาลนครนครสวรรค์เป็นพื้นที่จริง

ในการสัมมนา เพื่อให้ช่างชุมชนได้รับประสบการณ์จริงในการสัมมนาอีกด้วย

สำหรับแผนในการขยายโครงการบ้านมั่นคงของภาคกลางบนและตะวันตกในปี 2552 มีเป้าหมายขยายเพิ่ม 12 เมือง รวมทั้งสิ้น 5,063 หน่วย ■

รายงาน

การอนุมัติโครงการพัฒนา

รายงานความก้าวหน้าการอนุมัติงบประมาณโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ปีงบประมาณ 2551 ที่เป็นยอดสะสม ณ เดือนมกราคม 2552

จำนวนโครงการและงบประมาณที่ได้มีการอนุมัติ มีจำนวน 217 โครงการ งบประมาณรวม 288,393,079 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.40 ของกรอบงบประมาณรวม
ทั้งนี้คงเหลืองบประมาณที่ยังไม่มีการอนุมัติ จำนวน 41,606,921 บาท

งบประมาณที่ได้รับการอนุมัติและงบคงเหลือ จำแนกตามประเภทโครงการ

หน่วย : บาท

ประเภทโครงการ	กรอบงบ	งบอนุมัติ	งบคงเหลือที่ยังไม่อนุมัติ
1. โครงการที่เสนอจากขบวนชุมชนระดับจังหวัด/แผนยุทธศาสตร์จังหวัด	120,000,000	91,921,730	28,078,270
2. สภากองค์กรชุมชน	41,730,050	41,730,050	-
3. การพัฒนาคน/ความรู้ความสามารถ/พัฒนาขบวนการ/ การจัดการความรู้/ศูนย์การเรียนรู้/ระบบข้อมูล	40,000,000	33,608,049	6,391,951
4. สื่อชุมชน/ประชาสัมพันธ์	20,000,000	17,151,000	2,849,000
5. การจัดการแก้ปัญหาหนึ่งองค์กรชุมชน	10,000,000	10,000,000	-
6. การสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยภาคประชาสังคม	40,000,000	40,000,000	-
7. งบกลาง	25,269,950	20,982,250	4,287,700
งบบริหารจัดการ	33,000,000	33,000,000	-
รวม	330,000,000	288,393,079	41,606,921

โครงการและงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ จำแนกรายภาค

ภาค	จำนวนโครงการ	จำนวนงบอนุมัติ (บาท)	คิดเป็นร้อยละ
1) ภาคเหนือ	23	25,985,125.00	9.01
2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	68	40,301,850.00	13.97
3) ภาคใต้	25	23,625,000.00	8.19
4) ภาค กทม. ปริมณฑลและตะวันออก	40	22,498,249.00	7.80
5) ภาคกลางตอนบนและตะวันตก	29	24,265,275.00	8.41
6) ส่วนกลาง	14	38,664,280.00	13.41
7) ส่วนงานใน พอช.	18	80,053,300.00	27.76
7.1) สภากองค์กรชุมชน/รับรองสถานภาพองค์กรชุมชน	3	45,652,800.00	
7.2) การจัดการความรู้/กระบวนการเรียนรู้	3	3,340,000.00	
7.3) ประชาสัมพันธ์	8	8,501,000.00	
7.4) องค์การการเงินและคุณภาพสินเชื่อ	1	10,000,000.00	
7.5) ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น	1	7,590,500.00	
7.6) ประชาสังคม/เชิงประเด็น	2	4,969,000.00	
งบบริหารจัดการ		33,000,000.00	11.44
รวมทั้งสิ้น	217	288,393,079.00	100.00

อนุมัติโครงการประจำเดือนมกราคม 2552 จำนวน 3 โครงการ งบประมาณ 4,714,300 บาท ตามรายละเอียดดังนี้

โครงการ	องค์กรผู้เสนอ	งบประมาณ (บาท)
1. โครงการเสริมศักยภาพการติดตามประเมินผล แบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนขบวนองค์กรชุมชนระดับจังหวัด	สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ	2,331,300
2. โครงการยกระดับการพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนภาคเหนือ เชื่อมโยงกับโครงการ “ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ”	คณะทำงานส่งเสริมโครงการปิดทองหลังพระ สืบสานพระราชดำริ ร่วมกับสำนักงานปฏิบัติการ ภาคเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	1,395,000
3. โครงการพัฒนาระดับกระบวนการกำกับดูแล การติดตามและประเมินผลขบวนองค์กร ชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขบวนกำกับ ติดตามสนับสนุนเครือข่าย องค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	988,000
รวมงบประมาณทั้งสิ้น		4,714,300

มูลนิธิสืบฯ ร่วมมือ พอช.สนับสนุนชุมชน 135 เครือข่าย ร่วมต้านบุกรุกผืนป่าตะวันตก

■ เครือข่ายป่าชุมชนรอบผืนป่าตะวันตก

นครสวรรค์ – ยกพลังชุมชน 135 เครือข่ายป่าชุมชนแนวเขตกันชนผืนป่าตะวันตกรับมือแก้ปัญหาการบุกรุกป่า พร้อมเสริมศักยภาพชุมชนให้เป็น “ร่วมอนุรักษ์” หวังทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หวังช่วยลดการบุกรุกป่าได้ และมีป่าเหลือถึงลูกหลาน

นายชลทิศ สุรัสวดี รองอธิบดีกรมป่าไม้ กล่าวในโอกาสเป็นประธานเปิด “เวทีเครือข่ายป่าชุมชน เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณแนวเขตป่ากันชนผืนป่าตะวันตก” เมื่อวันที่ 18 ก.พ. ที่ผ่านมา ณ ที่ว่าการอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจัดโดยมูลนิธิสืบฯ ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายป่าชุมชนรอบบริเวณแนวกันชนผืนป่าตะวันตก 135 หมู่บ้าน 11 อำเภอ 5 จังหวัด ตั้งแต่จังหวัดกำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 1,200 คน

นางรตยา จันทระเทียร ประธานมูลนิธิสืบฯ กล่าวถึงปัญหาการบุกรุกป่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจัดการเพียงหน่วยงานรัฐจนสร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติ หากไม่อาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย

ที่พร้อมจะแสดงความร่วมมือ ร่วมใจที่จะรักษาผืนป่า

ดังนั้น เพื่อเป็นการหนุนเสริมความเข้มแข็งและสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งป่าชุมชน มูลนิธิสืบฯ จึงได้ร่วมกับกรมป่าไม้ในการจัดตั้งป่าชุมชน มีการดูแลบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่เป็นฐานชีวิตของชุมชน เป็นแนวป้องกันภัยของสัตว์ป่าและระบบนิเวศในเขตป่าสนับสนุนชุมชนรอบแนวเขตกันชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชน กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน

ประธานมูลนิธิสืบฯ กล่าวต่ออีกว่า ที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าโดยภาครัฐส่วนเดียวไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง จากขีดจำกัดของสภาพพื้นที่อันเต็มไปด้วยภูเขาและป่าทึบ จึงเกิดการลักลอบการตัดไม้ได้จากทุกพื้นที่ หากสามารถจัดการแก้ไขปัญหาการลักลอบการตัดไม้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านจะช่วยแก้ปัญหาได้มาก ซึ่งมูลนิธิสืบฯ ยินดีทำงานร่วมกับชาวบ้านให้เป็นไปตามแผนจัดการแก้ปัญหา โดยเฉพาะเรื่องการจัดตั้งป่าชุมชนเพื่อเป็นแนวกันชนให้ผืนป่าตะวันตกโดยการจัดการป่าด้วยตนเอง

นายตะวันฉาย หงส์วิสัย หัวหน้าภาคสนาม มูลนิธิสืบฯ กล่าวในช่วงปี

2550 - 2551 มูลนิธิได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านรอบแนวเขตกันชน รวมตัวกันเป็นเครือข่ายป่าชุมชน เพื่อร่วมกันดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่รอบป่าของตนเอง โดยชาวบ้านได้ตั้งกลุ่มเพื่อออกลาดตระเวน วางแนวเขต การทำแนวกันไฟ การปลูกป่า ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาได้ดีมาก ทำให้กลุ่มที่ลักลอบตัดไม้ได้ยากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานเครือข่ายชุมชนที่ปกป้องผืนป่าที่ผ่านมาได้ถูกข่มขู่คุกคามจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลลักลอบตัดไม้อย่างต่อเนื่องทั้งหมดมีสาเหตุมาจากการขัดขวางขบวนการทำไม้ในพื้นที่ และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นหากไม่มีการเยียวยาและติดตามเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษ จะส่งผลให้คนทำงานเสียขวัญกำลังใจ การรวมพลังจัดงาน “มหกรรมโครงการเสริมศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ” ที่เกิดขึ้นถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้เครือข่ายชุมชนยืนหยัดต่อสู้เพื่อปกป้องผืนป่าต่อไป

นายเดช เขียวเขตวิทย์ ประธานเครือข่ายป่าชุมชนแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ กล่าวว่า ชาวบ้านมีการอนุรักษ์ป่ามานานแล้ว และที่ผ่านมา ได้มีการออกกฎระเบียบร่วมกัน แต่อยากให้กรมป่าไม้ได้จัดตั้ง

เป็นป่าชุมชนที่ถูกต้องกฎหมาย โดยใช้ระเบียบของกรมป่าไม้ และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าไปในป่าผืนใหญ่

“ขณะนี้เรามีเครือข่ายป่าชุมชนรอบแนวเขตกันชนผืนป่าตะวันตกแล้ว 135 หมู่บ้าน 11 อำเภอ 5 จังหวัด มีความพร้อมที่จะสร้างการจัดการป่าที่มีประสิทธิภาพ หากเกิดการประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมระหว่างชาวบ้าน ท้องถิ่น รัฐ เพื่อจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ลดความขัดแย้งเมื่อชาวบ้านตัดสินใจเลือกวิธีการที่จะควบคุมการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าด้วยตนเอง จึงจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน” นายเดชกล่าว

ด้านนายไปรง คงห้วยรอบ กรรมการป่าชุมชนอำเภอแม่เปินกล่าวว่า แนวทางแก้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ลักลอบการล่าสัตว์ในเขตป่า ลักลอบเผาป่าให้ประสบความสำเร็จ ต้องเชื่อมโยงการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐกับชุมชนด้วยวิถีชีวิตของชุมชนรอบแนวเขตกันชนอันเป็นชาวบ้านส่วนใหญ่ในผืนป่าตะวันตก จำเป็นต้องอาศัยป่าเพื่อการดำรงชีวิต ทั้งเก็บผัก หาหน่อไม้แมลง ไม้ฟืน ฯลฯ หากรัฐใช้วิธี “ห้าม” หรือ “จับกุม” ก็ยังคงเกิดการลักลอบ จึงควรให้ “ความรู้” แก่ชาวบ้าน เพื่อส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์จากป่าน้อยที่สุด แล้วหันมาสนับสนุนปลูกป่าหัวไร่ปลายนา “ยกป่าใหญ่มาไว้ที่บ้าน” ชาวบ้านก็จะใช้พื้นที่ได้ รัฐก็จะควบคุมปัญหาได้

นายไปรงกล่าวอีกว่า ปัจจุบันสถานการณ์การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่ามีมากขึ้น เมื่อสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้มีนโยบายให้ชุมชนทั่วประเทศมีผลิตภัณฑ์ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ OTOP ซึ่งชุมชนที่ติดกับป่า โดยเฉพาะชุมชนรอบบริเวณผืนป่าตะวันตกพื้นที่อำเภอแม่เปินได้ใช้ต้นไม้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในการทำเฟอร์นิเจอร์จากตอไม้ โดยได้ขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนจากพัฒนาชุมชนและกรมป่าไม้

“แต่เดิมกลุ่มได้ใช้ตอไม้ ใช้ไม้ล้มหมอนนอนไทร ที่มาจากหัวไร่

สภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยด้วน ต้นแบบการเชื่อมโยง สภาองค์กรชุมชนภาคตะวันตก

เมื่อวันที่ 4 - 5 กุมภาพันธ์ 2552 ที่ผ่านมา มีการจัดเวทีวิเคราะห์ตำบลเพื่อเชื่อมโยงการทำงานของสภาองค์กรชุมชน ณ ศาลาประชาคมตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยมีผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบลในพื้นที่ภาคตะวันตก 7 จังหวัด หน่วยงานภาครัฐ เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ประมาณ 120 คน

นายบุญเรือง ปาแสนกุล ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551 สภาองค์กรชุมชนตำบลในจังหวัดนครปฐม ได้มีการดำเนินการจดทะเบียนและจัดตั้งไปแล้ว 10 ตำบล โดยในพื้นที่ตำบลห้วยด้วนมี 47 องค์กรที่จดทะเบียนและจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนตำบลแล้ว ซึ่งในระยะที่ผ่านมาสภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยด้วน มีกระบวนการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดการระบบข้อมูลกรณีปัญหาต่างๆ ที่เกิดรูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล เพื่อยกระดับเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของการจัดประชุมในครั้งนี้ สภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยด้วนเป็นเจ้าภาพหลักในการเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรภาคีท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคตะวันตก 7 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ให้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และบทบาทหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชนในการเชื่อมโยงแผนของตำบลสู่การปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นายมนู สร้อยพลอย นายอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า จากที่ได้ศึกษากฎหมายสภาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนในการลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง เป็น พ.ร.บ.ที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นอย่างสมานฉันท์ และจากที่อาจารย์บุญเรืองได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ได้มีการจดทะเบียนและจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนไปแล้วเพียง 10 ตำบล จาก 101 ตำบล 16 เทศบาล โดยความคิดเห็นส่วนตัวคิดว่ายังเป็นการดำเนินงานที่น้อยมาก อย่างไรก็ตาม โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอดอนตูม ซึ่งมีเขตการปกครอง 6 ตำบล 1 เทศบาล และเป็นพื้นที่การทำงานของอำเภอ ยินดีอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เกิดการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ

สำหรับสาระสำคัญของการประชุมครั้งนี้ ได้เริ่มจากการจำลองเชิงปฏิบัติการจริงในพื้นที่ระดับตำบล โดยการวิเคราะห์พื้นที่ตำบลว่ามีกลุ่มองค์กรและการดำเนินงานอะไรบ้างที่อยู่ในพื้นที่ พร้อมทั้งจำแนกออกเป็นแนวทางการพัฒนาตำบลที่มาจากฐานกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นสำคัญ โดยได้แนวทางการพัฒนาตำบล 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาธุรกิจชุมชน / อาชีพ 2) การส่งเสริมวัฒนธรรม / ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน/ องค์กรการเงิน 4) การจัดทำเกษตรกรรมยั่งยืน

และ 5) การพัฒนาสุขภาพชุมชน

จากนั้นได้มีการแบ่งกลุ่มลงพื้นที่ปฏิบัติการเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาในแต่ละด้าน โดยใช้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดทำแผนฯ และได้มีการประชุมสภาองค์กรชุมชนตำบลห้วยด้วน เพื่อพิจารณาแผนการดำเนินงานในแต่ละด้าน และจัดทำเป็นแผนรวมในการพัฒนาตำบล เพื่อเชื่อมโยงการทำงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายปฏิภาณ จุมผา ผู้จัดการสำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและตะวันตก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กล่าวว่า กระบวนการจัดทำแผนตำบลที่ได้ในครั้งนี้ เป็นการใช้นโยบายของสภาองค์กรชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างขบวนการองค์กรชุมชน องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีพัฒนาในระดับท้องถิ่นที่ และในฐานะที่ พอช.เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชน จึงยินดีอย่างยิ่งที่จะช่วยผลักดันตามแนวทางข้างต้น โดยใช้พื้นที่ตำบลห้วยด้วนเป็นพื้นที่ต้นแบบในการขยายการดำเนินงานของพื้นที่ภาคตะวันตกทั้งหมด

นายปฏิภาณกล่าวต่อว่า ปัจจุบันมีสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้วทั่วประเทศ 1,076 แห่ง (มีทั้งตำบลและเทศบาล) เป็นพื้นที่ภาคกลางตอนบนและตะวันตก 223 ตำบล โดยมีแผนที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้วให้เกิดระบบการบริหารจัดการงานพัฒนาแนวใหม่ที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง สนับสนุนการใช้และการจัดทำข้อมูลขององค์กรชุมชน ตลอดจนจะช่วยในการเชื่อมโยงแผนและประเด็นการพัฒนาต่างๆ กับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ■

ต่อจากหน้า 9

บุญนิธิสีงา

ปลายนา และก็ได้รับการขึ้นทะเบียนกับพัฒนากรจังหวัด แต่มีข้อห้ามเข้าไปตัดไม้จากเขตป่าอนุรักษ์และป่าสงวนฯ แต่เมื่อผลผลิตถ่านที่ได้รับค่านิยมมากขึ้นและมีราคาที่สูง กลุ่มต่อไม้จึงเกิดการขยายตัวที่ไม่อยู่ในเขตพื้นที่เท่านั้น คนจังหวัดอื่นที่เป็นญาติก็เข้ามาผลิตสินค้า จนไม่พอกับความต้องการของตลาดจึงลักลอบเข้าไป

ชุดต่อไม้ในเขตป่าอนุรักษ์ ขยายไปสู่การทำไม้แผ่นแปรรูป” นายโปรงกล่าว

การขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เป็นการเปิดช่องให้นายทุนเข้ามาหากิน ทั้งการขึ้นทะเบียนเลื่อยยนต์ และในเขตจังหวัดนครสวรรค์มีการขึ้นทะเบียนเลื่อยยนต์กว่า 300 ตัว และพอมือเครื่องยนต์และกลุ่มมากขึ้น การลักลอบตัดไม้ก็มากขึ้นเช่นกัน และเมื่อไม่นานได้มี

การลักลอบตัดต้นประดู่ วัดรอบประมาณ 4 คนโอบ อายุกว่า 200 ปี ในเขตป่าชุมชนบ้านหนองห้วยหวาย เมื่อเทียบราคาหลายแสนบาท และห่างกันอีกประมาณ 1 กิโลเมตร ก็มี การลักลอบบากรอบต้นไม้รอเวลาให้ลมพัดเพื่อให้โค่นลงมาเองในเขตป่าชุมชนบ้านแม่กะสี โดยวัดรอบประมาณ 3 คนโอบ ทั้งหมดนี้เป็นแผนการทำลายป่าอย่างเห็นได้ชัด

“ปัญหาทั้งหมดจะยุติได้ต้องยุบกลุ่มผลิตถ่านต่อไม้ และหันไปส่งเสริมอาชีพอื่นแทน ส่งคืนเลื่อยยนต์ทั้งหมดให้กรมป่าไม้ แล้วนำฝืนป่าในเขตแนวกันชนขึ้นเป็นโฉนดป่าชุมชน โดยให้มีทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหันหน้ามาร่วมมือกันอย่างจริงจัง พร้อมทั้งทำแผนการจัดการป่าร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม” นายโปรง กรรมการป่าชุมชนฯ กล่าว ■

ชาวห้วยกระเจา มุ่งเอาชนะภัยแล้ง ด้วยการปลูกป่าและเลือกใช้พลังงานทดแทน

กาญจนบุรี: เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 ที่ผ่านมา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ร่วมกับกรมพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงาน นำคณะศึกษาดูงานจากอำเภอหนองกระเจา จ.กาญจนบุรี ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชนจากอำเภอห้วยกระเจา จ.กาญจนบุรี ศึกษาดูงานการใช้พลังงานทดแทนที่คำแสด รีสอร์ท เพื่อประยุกต์ใช้ในชุมชนและแก้ปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก

นางทิวาพร ศรีวรกุล คณะประสานงาน เครือข่ายองค์กรชุมชน (คปอ.) ภาคกลางตอนบน และตะวันตก กล่าวว่า ที่ผ่านมาจังหวัดกาญจนบุรี เป็นเขตพื้นที่ภัยพิบัติ ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมหรือภัยแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอห้วยกระเจา ถือว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งในขั้นที่รุนแรง การศึกษาดูงานในครั้งนี้ เพื่อศึกษา การนำพลังงานทดแทน และเกษตรกรรมทางเลือก มาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดการทำลายป่า ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประสบภัยดังกล่าว โดยเลือกศึกษาการใช้พลังงานทดแทน และเกษตรกรรมทางเลือกที่คำแสดรีสอร์ท ซึ่งเป็นภาคเอกชนที่สามารถตัดแปลงเอาสิ่งที่เหลือใช้หรือสิ่งที่มีอยู่ในรีสอร์ทมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน เช่น การนำเอาเศษอาหาร ขยะ มูลฝอย มาผลิตก๊าซชีวภาพใช้ในรีสอร์ท การนำเอาน้ำมันพืชที่ใช้แล้วมาผลิตน้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น

“ที่ผ่านมา พอช.ได้สนับสนุนงบประมาณตามแผนฟื้นฟูภัยพิบัติของชุมชน โดยการซื้อเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำมาใช้ใน 4 ตำบลเมื่อปี 2551 ในด้านการสนับสนุนในช่วงต่อไปคือให้ชาวบ้านได้ลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง โดยใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกระบวนการรวมกลุ่มพูดคุย และวางแผนแก้ไขปัญหาด้วยกันแบบยั่งยืน” นางทิวาพรกล่าว

นายประจวบ ทวีศรี ผู้ประสานงาน โครงการแก้ปัญหาภัยแล้ง จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า ตนเองได้ประสบปัญหาและต่อสู้กับปัญหาภัยแล้งมาตั้งแต่อายุ 18 ปี มาจนถึงทุกวันนี้ ตนอายุ 43 ปี ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ มีเพียงแค่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การ

แจกจ่ายน้ำให้กับชาวบ้านเท่านั้น สำหรับสถานการณ์ปัญหาภัยแล้งในปีนี้มี ความรุนแรงมาก เห็นชัดจากอุณหภูมิที่สูงขึ้น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์กลายเป็นดินสีแดง สัตว์เลี้ยงประเภทวัว ควาย ที่ถือว่าเป็นอีกอาชีพของชาวบ้านรองจากการทำไร่และทำสวนที่ชาว อ.ห้วยกระเจา ใช้ทำมาหากิน ก็ไม่มีแหล่งน้ำ เห็นสัตว์เลี้ยงอดน้ำตายมาแล้ว ได้เห็นพื้นที่ อ.ห้วยกระเจา สมบูรณ์ ครั้งสุดท้ายเมื่อครั้งตนอายุ 12 ปี เพราะยังคงมีป่าที่สามารถคอยซับน้ำไว้ในยามหน้าแล้ง แต่ปัจจุบันป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์ไม่มีให้เห็นอีกแล้ว

ดังนั้นสิ่งที่ต้องช่วยกันเป็นอันดับแรก คือ การอนุรักษ์ป่าที่มีอยู่และช่วยกันปลูกป่าเสริมที่ถูกทำลาย และหันมาใช้พลังงานทดแทน ในขณะเดียวกันมีการประสานงานเพื่อขอพื้นที่ที่เป็นเขตทหารสร้างแหล่งเก็บกักน้ำจำนวน 50 ไร่ในตำบลห้วยกระเจา อ.ห้วยกระเจา โดยที่ชาวบ้านพร้อมที่จะสละที่ดินคนละเล็กคนละน้อยเพิ่มหากทหารยอมให้ใช้ที่ดินดังกล่าว

นายประจวบกล่าวอีกว่า พื้นที่ของอำเภอห้วยกระเจา ประกอบด้วย 4 ตำบล 59 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 625 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบที่สามารถทำเกษตร 239,422 ไร่

นายประจวบ ทวีศรี

มีประชากรทั้งสิ้น 9,480 หลังคาเรือน จำนวน 32,727 คน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ของทหารที่ให้ชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์ได้ ในสถานการณ์ที่ไม่มีแหล่งน้ำและเกิดภัยแล้งซ้ำซาก ถึงเวลาแล้วที่ชาวห้วยกระเจาต้องร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันภัยแล้งให้กับชุมชน หันมาใช้พลังงานทดแทนการตัดไม้มาทำฟืนและเผาถ่าน เริ่มจากกิจกรรมเล็กๆ เพื่อนำไปสู่กิจกรรมใหญ่ต่อไป ■

“สถานการณ์ปัญหาภัยแล้งในปีนี้มี ความรุนแรงมาก เห็นชัดจากอุณหภูมิที่สูงขึ้น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์กลายเป็นดินสีแดง สัตว์เลี้ยงประเภทวัวควายที่ถือว่าเป็นอีกอาชีพของชาวบ้านรองจากการทำไร่ และทำสวนที่ชาว อ.ห้วยกระเจา ใช้ทำมาหากิน ก็ไม่มีแหล่งน้ำ เห็นสัตว์เลี้ยงอดน้ำตายมาแล้ว”

“นายกรัฐมนตรี” ซื่อใจ

การแก้ปัญหาหนี้สิน โครงการที่รัฐบาลใช้เป็นมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจก็คือโครงการที่เกี่ยวข้องกับคนที่ว่างงาน อาทิ โครงการการฝึกอาชีพที่ไม่อยากทำเหมือนในอดีต ที่ฝึกอาชีพจากหน่วยงานเสร็จแล้วก็หางานทำไม่ได้ จึงนำโครงการมาบริหารที่สำนักนายกรัฐมนตรี และเปิดโอกาสให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม เสนอว่าต้องการจะฝึกอบรมและหางานให้คนเหล่านี้ได้อย่างไร เช่น กระทรวงศึกษาธิการขอเด็กไปฝึกอบรม เสร็จแล้วจะนำไปทำธุรการในโรงเรียนเพื่อที่จะให้ครูสอนหนังสือ และอยู่กับนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นปัญหาหนี้สินก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งซึ่งอาจจะได้ประโยชน์จากโครงการนี้

นายกฯ กล่าวถึงข้อเสนอเรื่องสวัสดิการว่า มาตรการขณะนี้พยายามช่วยเหลือผู้ที่ยังโอกาสหรือมีปัญหาในสังคม เช่น กรณีผู้สูงอายุก็จะจัดเบี้ยยังชีพให้ทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งการเรียนฟรี รักษาฟรี ซึ่งเป็นมาตรการเฉพาะหน้าที่ต้องการให้เกิดความตื่นตัว อย่างไรก็ตามถามว่ากรณีผู้สูงอายุ เงิน 500 บาทพอไหม ตนเห็นว่าไม่พอ เพราะสิ่งที่ต้องการจะทำให้เกิดขึ้นก็คือระบบสวัสดิการ แต่ต้องเรียนรู้จากระบบสวัสดิการที่ล้มเหลวในหลายๆ ประเทศ เพราะในที่สุดไม่สามารถแบกรับได้ด้วยการเก็บภาษีอากร

“ได้บอกให้นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ รองนายกรัฐมนตรี ไปดูแล้วว่าเริ่มต้นปีงบประมาณ 2553 จะทำได้ใหม่ในเรื่องของการจัดระบบสวัสดิการชุมชน ชาวบ้านจ่ายวันละบาท รัฐบาลก็ใส่ให้ในส่วนของรัฐ อาจจะวันละบาทเท่ากัน และไปดูสิว่าจะชวนท้องถิ่นใส่อีก 1 บาทด้วย เท่ากับว่าท่านใส่ 1 ได้ 2 กำลังจะไปคำนวณตัวเลขทั้งหมดเพื่อที่จะดูต่อไปด้วยว่าเพื่อจะให้เกิดความยั่งยืนของระบบนั้น” นายกฯ กล่าว

นายอภิสิทธิ์กล่าวอีกว่า การจัดวางเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องของการใช้เงินควรจะเป็นอย่างไร ทราบว่าจะมีความสำเร็จในกองทุนสวัสดิการในหลายชุมชน สิ่งหนึ่งที่ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนก็คือว่า เมื่อกองทุนนี้ต้องไปดูและผู้สูงอายุจะมีความยั่งยืนมากน้อยแค่ไหน แน่นนอนว่าทุกคนฝันเหมือนกัน ซึ่งวันหนึ่งข้างหน้าตนอยากเห็นประชาชนมีบ้านอายุ แต่จำนวนเงินที่จะรองรับตรงนี้ได้พอหรือไม่ ตรงนี้ที่กำลังเร่งให้มีการศึกษา แต่ตั้งใจว่าตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553

จะพยายามหมุนในเรื่องของความช่วยเหลือเข้ามาสู่ระบบสวัสดิการ อย่างไรก็ตาม ถ้าแต่ละชุมชนสามารถดำเนินการตรงนี้ได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ส่วนข้อเสนอในเรื่องที่ดินทำกินนั้น แนวคิดธนาคารที่ดินและโฉนดชุมชนกำหนดไว้ในนโยบายรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเรื่องของโฉนดชุมชน รัฐบาลก่อนๆ ไม่เคยเขียน เพราะเป็นความเชื่อของนักการเมืองว่านักการเมืองไม่ต้องการโฉนดชุมชน แต่ตั้งแต่องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งมีหลายองค์กรที่ยืนยันกันแล้วว่าไม่ได้ยึดติดกับระบบเศรษฐกิจที่ยืดเรื่องของปัจเจกชน แต่ยอมรับการจัดการร่วมกันในลักษณะชุมชน

ข้อเสนอในการคุ้มครองแหล่งผลิตอาหารสำคัญของประเทศว่าเชื่อมโยงกับปัญหาที่ทำกิน ซึ่งขณะเดียวกันต้องมีการดำเนินการเพื่อไม่ให้ความมั่นคงทางอาหารซึ่งเป็นจุดแข็งของประเทศไทยได้รับผลกระทบ เชื่อว่าเป็นเรื่องไม่ยาก เพราะเคยศึกษาตัวเลขว่าการใช้พื้นที่เพื่อปลูกพืชพลังงานจะเป็นการสร้างโอกาสที่สำคัญให้กับประเทศ แต่หลายคนก็กลัวว่าถ้าเราไปผลิตพืชเพื่อพลังงานแล้วจะทำให้กระทบกับความมั่นคงทางอาหารหรือไม่ ซึ่งตนยืนยันว่าที่จริงแล้วเคยทำตัวเลขสมมติว่าวันนี้ทุกคนที่เติมน้ำมันเบนซินหรือแก๊สโซฮอล์ E10 อยู่หันไปใช้ E20 หมดทันที ถามว่าพื้นที่ในประเทศพอรองรับที่จะผลิตเอทานอลโดยใช้มันสำปะหลัง โดยใช้อ้อยพอ ไม่ต้องไปเบียดเบียนที่ดินในเรื่องของการผลิตอาหาร ฉะนั้นศักยภาพเรามี แต่หัวใจสำคัญก็คือว่ารัฐบาลต้องเดินหน้าต่อในเรื่องของการปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต ถ้าเราสามารถทำให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มได้ ปัญหาเรื่องนี้ก็สามารถแก้ไขได้ง่ายขึ้น

นายอภิสิทธิ์กล่าวอีกว่า ในส่วนของการจัดตั้งกองทุนกลาง

ชดเชยราคาพืชผลเกษตรนั้น รัฐบาลได้เขียนในเรื่องระบบประกันภัยพืชผลเป็นนโยบาย ตนได้ติดตามพบว่าได้มีการไปทดลองระบบประกันภัยพืชผลอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และนครราชสีมา ทั้ง 2 ส่วนนี้พยายามจะนำระบบเข้าไปในการจัดการส่วนใหญ่ขณะนี้จะเป็นเรื่องของประกันภัยแล้ง โดยใช้ปริมาณน้ำฝนเป็นเกณฑ์ ถ้าฝนไม่ตกตามเกณฑ์ก็รับเงินชดเชยไปเลยไม่ต้องมาสำรวจเพิ่มเติม ซึ่งลักษณะอย่างนี้ตนจะนำมาใช้

นายกรัฐมนตรีกล่าวถึงความยากในเรื่องของระบบประกันภัยพืชผลก็มี 2 ส่วน คือ 1.ต้องทำให้ครอบคลุมมากที่สุด เพราะจะมีประชาชนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่เข้าโครงการประกันภัย เมื่อเกิดภัยก็จะมีความกดดันและต้องไปจัดงบประมาณสำรองฉุกเฉินจ่ายให้ จะกระทบคนที่เสียเงินหรือเข้าไปอยู่ในระบบประกันภัยว่าได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ 2.ภัยที่ยากกับการประกันภัยก็คือน้ำท่วม ด้วยเหตุผลที่ว่ารัฐบาลสามารถบริหารจัดการได้ระดับหนึ่งว่าจะให้น้ำไปท่วมที่ไหน เพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นปัญหาในเรื่องของระบบประกันภัยเล็กน้อย เพราะว่าคนที่จะมาทำหน้าที่ในการรับประกันก็มีความรู้สึกว่าเป็นเบี้ยล่างของรัฐบาล เนื่องจากอาจจะใช้หน่วยงานผันน้ำแล้วเขาก็ได้รับความเสียหายไป อย่างไรก็ตาม เรื่องการประกันภัยพืชผลเป็นนโยบาย และตนได้กำชับในการประชุม ครม. สองครั้งที่ผ่านมานี้ เนื่องจากเห็นได้ชัดว่าวิธีการแทรกแซงพืชผลในปัจจุบันแม้จะจำเป็น ในสถานการณ์ขณะนี้ไม่สามารถที่จะเป็นวิธีการที่ยั่งยืนได้นอกจากนี้ ในเรื่องของราคาก็เช่นเดียวกันที่ขณะนี้ TDRi ก็ได้เสนอมาและตนก็ได้ให้ทำรายละเอียดเพิ่มเติมว่าระบบการประกันราคานั้นทำกันอย่างไร

นายกฯ กล่าวถึงข้อเสนอเรื่องการส่งเสริมให้ขบวนการองค์กรชุมชนมี

ส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำว่าตนจะพูดกว้างกว่าเรื่องน้ำ คือ การจัดการบริหาร จัดการทรัพยากรทั้งหมดหัวใจสำคัญที่สุด คือ การแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการของชุมชนคือข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ในปัจจุบันนั้น ราชการถือข้อมูลชุดหนึ่ง ประชาชนถืออีกชุดหนึ่ง แล้วก็พูดกันไม่รู้เรื่อง ซึ่งตนต้องการที่จะเห็นกระบวนการจัดทำข้อมูลที่ทำร่วมกันระหว่างชุมชนกับราชการ

ส่วนข้อเสนอเรื่องพลังงานทางเลือก นายกฯ กล่าวว่า ตนได้พูดไปแล้ว ซึ่งในวันพรุ่งนี้ (16 ม.ค.) จะมีการประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ก็ได้คุยกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานไว้ล่วงหน้าแล้วว่าต้องยืนยันในเรื่องของพลังงานทดแทน แม้ว่าวันนี้ราคาน้ำมันดิบจะลงไปเหลือ 30-40 เหรียญ แต่ตนไม่เชื่อว่านี่คือภาวะดำรงอยู่ได้นาน เพราะสุดท้ายราคาก็ต้องขึ้น ดังนั้นเราควรวางรากฐานของพลังงานทดแทน เพราะเราคิดอยู่แล้วว่านี่คือโอกาสสำคัญของเกษตรกร

และข้อเสนอสุดท้ายเรื่องการแก้ไขปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย และคุณภาพชีวิตของคนจนเมืองทั้งระบบนั้น นายกฯ กล่าวว่าตนคงตอบไม่หมดเพราะมีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเมือง ทั้งปัญหาในเรื่องของเงินกองทุน กฎหมาย และเรื่องอื่นๆ

“ข้อเสนอทั้ง 9 ข้อ คิดว่าหัวใจของมันเป็นคือ ถ้ามีคณะกรรมการร่วมเพื่อพิจารณาทั้ง 9 ข้อ นี้ต่อไปหลายสิ่งหลายอย่างก็คงจะมีคำตอบ โดยในหลักการตนไม่ขัดข้อง ถือว่ารัฐบาลได้ประกาศไปแล้วว่าการแก้ปัญหาทุกปัญหาและการทำงานจะยึดถือเรื่องของการมีส่วนร่วม เพราะฉะนั้น เรื่องของกรรมกรก็ให้เสนอรูปแบบมา ตนจะมอบหมายให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกฯ ได้ช่วยดูในเรื่องนี้” นายอภิสิทธิ์กล่าว

ในตอนท้าย นายอภิสิทธิ์กล่าวว่า ตนเชื่อว่าเมื่อองค์กรนี้เติบโตขึ้น เรามีองค์กรที่อยู่ในพื้นที่ขนาดนี้ที่ซับซ้อนกันเยอะมาก ตั้งแต่การทำงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในส่วนราชการของภูมิภาค เรามีคนที่ทำงานให้กับรัฐ คือกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อบจ. อบต. และบางพื้นที่มีเทศบาลด้วย แล้วเราก็กำลังจะมีสภาองค์กรชุมชนที่เติบโตขึ้นมาซึ่งตนฝันว่าจะเห็นองค์กรเหล่านี้รวม

คปอ.ได้เสนอการเมืองใหม่

สร้างพื้นที่ให้ชุมชน ร่วมบริหารท้องถิ่นถึงระดับชาติ

พัทลุง/ คปอ.สรุปให้ขบวนองค์กรชุมชนวิเคราะห์พื้นที่การทำงาน เสนอนโยบายสนับสนุนกองทุนสวัสดิการผู้นำ สร้างข้อเสนอการเมืองใหม่ เปิดเวทีให้ชุมชนร่วม

นายจินดา บุญจันทร์

ต่อจากหน้า 12

“นายกรัฐมนตรี” ซื่อใจ

ทั้งกลุ่มพลังอื่นๆ ทำงานกันอย่างมีเอกภาพ ไม่อยากเห็นความขัดแย้ง ความซ้ำซ้อนและความสิ้นเปลือง และที่สำคัญอย่ายึดถือในเรื่องของโครงสร้างอำนาจขององค์กร ขอให้ยึดถือวัตถุประสงค์ขององค์กร ถ้าหน่วยงานอื่นเขาทำได้ดีกว่าให้เขาทำ งานใดเราทำได้ดีกว่าให้บอกเขาให้เขายอมรับว่าเราทำได้ดีกว่าแล้วเราทำ และถ้างานใดไม่สำเร็จได้ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำ ต้องทำงานร่วมกัน อย่าคิดถึงหน้าว่ามาร่วมกันแล้วใครจะเป็นประธาน ใครจะใหญ่กว่าใคร ถ้าเรามีความคิดอย่างนี้เมื่อไหร่ สุดท้ายกระบวนการพัฒนาที่ไม่เคยตอบสนองเรามันก็จะมีต่อไป และวันข้างหน้าต้องคิดสร้างขึ้นมาอีกองค์กรหรือไม่ เพื่ออุดช่องว่างสำหรับผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่

วันนี้เป็นโอกาสดีที่พบผู้นำชุมชนและขอรับข้อเสนอไว้พิจารณา และขอเป็นกำลังใจให้ทุกท่านในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญต่อไป สิ่งที่เป็นความมุ่งหมายตรงกันก็คือความปรารถนาที่จะเห็นคุณภาพชีวิตของคนที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะอยู่แห่งไหนอย่างไร เป็นความจริงว่าการพัฒนาในอดีต การดำเนินการหลายอย่างก็เป็นการไปคือผ่านกระบวนการของส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค ที่นำความเจริญไปสู่พื้นที่ต่างๆ มากมาย แต่ต้องยอมรับว่ากระบวนการพัฒนานั้นก็ก่อให้เกิดปัญหาทับซ้อนกับท้องถิ่นไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติไปประมาณ 6-7 ฉบับก็มีความตื่นตัวว่าการพัฒนาที่ไม่สมดุลนั้นก็จะนำมาซึ่งปัญหาด้านสังคมสิ่งแวดล้อม การเมือง และกระทบกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในภาพรวม

นายกฯ กล่าวอีกว่า มีความพยายามในยุคต่อมาที่จะผลักดันให้การเมืองท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้าไปช่วยแก้ปัญหา ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาก็ อปท. มีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนา แต่ขณะที่ความสำเร็จของการทำงานของ อปท. มีให้เห็นก็ตั้งข้อสงสัยกับระบบการทำงาน ไม่ค่อยต่างกับการเมืองระดับชาติ หรือระบบราชการในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเท่าที่ควร สุดท้ายต้องยอมรับว่ากระบวนการการแก้ปัญหาของประชาชนและการเมืองภาคประชาชนก็ยังมีปัญหาในการเข้าไปสู่เวทีที่มีอยู่ในเรื่องการเมืองและราชการทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

“เชื่อว่าบนข้อเท็จจริงและข้อคิดตรงนี้ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นจึงมีความพยายามที่จะสร้างกลไกขึ้นมาเพิ่มเติม จะเรียกว่าเป็นการสร้างจากศูนย์หรือจากที่ไม่มีอะไรเลยคงไม่ใช่ ที่จริงแล้วการทำงานขององค์กรชุมชนในอดีตมีอยู่แล้ว เพียงแต่อยู่ในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายกัน บางองค์กรก็เป็นเรื่องของความช่วยเหลือทรัพยากรในพื้นที่ บางองค์กรก็มีความกังวลและพยายามที่จะใช้ทรัพยากรในพื้นที่ดูว่าจะสามารถจัดระบบการผลิต

กับราชการบริหารท้องถิ่น พร้อมหนุนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพระหว่างเจ้าหน้าที่ พอช.กับแกนนำองค์กรชุมชน

เมื่อวันที่ 27-28 ธ.ค. ที่ผ่านมา สำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.ภาคใต้) ร่วมกับคณะกรรมการประสานงานองค์กรชุมชนภาคใต้ (คปอ.ภาคใต้) ร่วมกันจัดสัมมนากำหนดทิศทาง

ทำงานในปี 2552 มีผู้เข้าร่วมประชุมรวม 80 คน

นายจินดา บุญจันทร์ ประธานคปอ.ภาคใต้ กล่าวว่า เนื้อหาการประชุมของ คปอ. มีข้อสรุปที่สำคัญคือ เรื่องการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ของแต่ละขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดต่างๆ ให้แต่ละขบวนจังหวัดกลับไปวิเคราะห์แผนงานที่มีอยู่แล้วว่ามี

อ่านต่อหน้า 14

หรือการออม หรือการจัดระบบสวัสดิการให้ชุมชนได้อย่างไร ฉะนั้นในระยะหลังรัฐบาลที่มีแนวคิดเสริมความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน การเมืองในระดับชุมชนหรือองค์กรในระดับชุมชน ก็มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดความเป็นระบบและเป็นองค์กรที่มีกฎหมายรองรับ ท่านทั้งหลายซึ่งได้เริ่มต้นมาเป็นตัวแทนขององค์กรเหล่านี้ก็ถือได้ว่าเป็นผู้นำสำคัญที่จะต้องช่วยให้เกิดการขยายผลตรงนี้ต่อไป” นายกฯ กล่าว และว่า

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา และได้ทำแผนบริหารราชการแผ่นดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว แน่นนอนถ้าท่านติดตามจากข่าวสารความสนใจในปัจจุบันก็อาจจะอยู่ในเรื่องของการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเฉพาะหน้า ซึ่งก็จะทำให้ได้รับทราบถึงมาตรการของการกระตุ้นเศรษฐกิจในปัจจุบันและความกังวลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง แต่อยากจะได้เรียนว่าในขณะที่รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเหล่านี้ และวิธีการของการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รัฐบาลอาจจะไม่มีทางเลือกมากนัก โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องเร่งให้เงินไปถึงมือประชาชนเพื่อให้ระดับการใช้จ่ายในเศรษฐกิจไม่ถดถอยหรือตกลงไป ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อไป

“แต่ว่าให้ความมั่นใจกับทุกท่านครับว่า การแก้ปัญหาในระยะกลาง ระยะยาว ซึ่งไม่ได้หมายความว่าไม่เริ่มต้นในขณะนี้หรือปีนี้ เพราะยังเป็นสิ่งที่รัฐบาลมีความมุ่งมั่นตั้งใจ

อย่างแท้จริงที่จะเข้าไปดำเนินการ ผมได้เห็นความก้าวหน้าของหลายองค์กร ทั้งจากนิทรรศการในวันนี้และการรับรู้ของผม ผมเชื่อว่าหลายปัญหาเป็นสิ่งที่จะสามารถมาช่วยทำให้นโยบายของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลได้ และรัฐบาลก็จะมีบทบาทในการเสริมการทำงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ได้”

นายรัฐมนตรียังได้เป็นประธานเปิดการประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ครั้งที่ 1 จากนั้นได้ปาฐกถาของรัฐบาลต่อการสนับสนุนการพัฒนาขององค์กรชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าควรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่วนข้อเสนอต่างๆ ที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเสนอนั้น รัฐบาลรับในหลักการ เพราะถือว่าการแก้ไขปัญหายุ่งยากต้องยึดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ดังนั้น การเสนอตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างผู้นำชุมชนกับภาครัฐ ได้มอบหมายให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ พร้อมให้ข้อคิดกับข้อเสนอให้เกิดสภาองค์กรชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศว่า ไม่ควรตั้งเป้าที่จำนวน แต่ควรดูที่ความสำเร็จของงานมากกว่า ขณะเดียวกันก็ยืนยันว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับแนวคิดธนาคาราที่ดินและโฉนดชุมชนที่ต้องการส่งเสริมให้ชุมชนมีที่ดินทำกิน ซึ่งสอดคล้องกับการประกันภัยพืชผลทางการเกษตรในเรื่องของการประกันภัยแล้งและน้ำท่วม หากมีปัญหามาถึงเรื่องมาที่รัฐบาลได้ ■

ต่อจากหน้า 1

รัฐมนตรีฯ มาลาวิ

การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย โดยในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ได้ไปฟังนโยบายการพัฒนาที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคง ที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พร้อมลงพื้นที่ดูงานโครงการ

บ้านมั่นคงในพื้นที่กรุงเทพฯ ที่ชุมชนบางบัว ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ ชุมชนคลองเตย และชุมชนสวนพลู ทั้งนี้เมื่อเช้าวันที่ 25 กุมภาพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมือง ประเทศมาลาวิ พร้อมคณะ และนางทิพรรัตน์ นพลดารมณี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้เข้าเยี่ยมนายอิสสระ สมชัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยและการพัฒนาเมือง โดยนายเซฟฟารี มุสซา มีความสนใจในแนวทางการแก้ปัญหาที่อยู่

อาศัยที่ให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินการ พร้อมบริหารจัดการเอง และรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะทำให้การพัฒนาและแก้ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยประสบความสำเร็จ ■

ต่อจากหน้า 13

คปอ.ได้

ทิศทางการพัฒนาเช่นไร ก่อนที่จะนำมาสรุปร่วมกันอีกครั้ง ในด้านสวัสดิการผู้นำองค์กรชุมชนก็มีข้อเสนอในเชิงนโยบายว่า ต้องการให้รัฐบาลร่วมสมทบเงินกองทุนสวัสดิการผู้นำ ซึ่งอาจจะจ่ายเป็นรายปีผ่านทางสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับจังหวัด หรือจะจ่ายครั้งเดียว 1 ล้านบาท โดยให้แต่ละจังหวัดกำหนดระเบียบการบริหารจัดการกองทุนนี้เอง

นายจินดา กล่าวต่อไปว่า สำหรับเนื้องานสำคัญของ คปอ. คือ การสร้างข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าควรจัด

ให้มีหน่วยงานใหม่ด้านการบริหารพื้นที่ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น จังหวัด และชาติ โดยผู้ที่เป็นสมาชิกมาจากวิธีการผสมผสานระหว่างการคัดสรรกับการเลือกตั้ง ในระดับตำบล ให้แต่ละหมู่บ้านเสนอตัวแทนหมู่บ้านละ 1 คน ผู้แทนจากสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล หมู่บ้านละ 1 คน มาจากตัวแทนฝ่ายบริหารท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน 1 คน มาจากตัวแทนหน่วยงานราชการ ทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เลือกมาเพียง 1 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกที่มี ในจำนวนนี้ให้เลือกผู้บริหารจากสมาชิกที่มาจากชุมชน

ในระดับจังหวัดก็เช่นกัน มี

ผู้แทนจากฝ่ายบริหารท้องถิ่น อำเภอละ 1 คน ผู้แทนจากสภาองค์กรชุมชน อำเภอละ 1 คน ผู้แทนจากส่วนเทศบาลทั้งหมดในจังหวัดเลือกมาเพียง 1 คน ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือบุคคลที่ผู้ว่าฯ มอบหมาย 1 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกที่มี ในจำนวนนี้ให้เลือกผู้บริหารจากสมาชิกที่ไม่ใช่ข้าราชการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนในระดับชาตินั้นให้คณะกรรมการประสานงานองค์กรชุมชนระดับชาติช่วยออกแบบ

นอกจากนี้ นายจินดา ยังกล่าวถึงข้อเสนอของ คปอ. ต่อการดำเนินงานของ พอช.ภาคใต้ว่า อยากให้เจ้าหน้าที่มีทัศนคติที่เชื่อมั่นใน

ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการดำเนินงานพัฒนา สร้างความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนงานพัฒนา โดยใช้สภาองค์กรชุมชนเป็นแกนขับเคลื่อน และประการสุดท้ายคืออยากให้มีวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นทีม เพราะความแตกแยกเป็นกลุ่ม เป็นประเด็นที่จะนำไปสู่ระบบอุปถัมภ์แกนนำชุมชนโดยไม่ตั้งใจการทำงานเป็นทีมเพื่อที่จะร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่ นำไปสู่การกำหนดเนื้องานการทำงานในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันไป ไม่ใช่วิเคราะห์จากงบประมาณสนับสนุน ไม่เช่นนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคนรุ่นใหม่ขึ้นมาทำงานพัฒนา ■

ต่อจากหน้า 1

คุณหญิงสุพัตรา

เชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน 250 สถานี เน้นการนำเสนอผลงานพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 78 สถานี ภาคใต้ 30 สถานี ภาคกลางตอนบนและตะวันตก 30 สถานี ภาคเหนือ 50 สถานี และภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออกมี 27 สถานี นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงระหว่างวิทยุชุมชนกับสำนักข่าวชุมชนแห่งชาติที่มี Web site แล้วใน 40 จังหวัด การเชื่อมโยงระหว่างสื่อชุมชนกับสื่อของภาครัฐซึ่งมีอยู่แล้วบางส่วน แต่ควรจะมีการทำงานร่วมกันมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้ข่าวจากชุมชนได้ส่งไปยังภาครัฐ และข่าวจากภาครัฐได้กระจายสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง สิ่งที่ขบวนการสื่อชุมชนจะเสนอกับรัฐบาลได้แก่การปฏิรูปสื่อที่จะต้องเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน การสนับสนุนเรื่องโทรทัศน์ชุมชน ทั้งนี้ขบวนการสื่อชุมชนจะมีการจัดสัมมนาเรื่องนี้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2552 และจะประมวลภาพรวมเรื่องสื่อชุมชนนำเสนออีกครั้งหนึ่ง ซึ่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้ยืนยันเรื่องการสนับสนุนการปฏิรูปสื่อ การจัดสรรคลื่นความถี่ภาคประชาชน 20% การให้ชุมชนได้ไปใช้เวลาสื่อของรัฐ (ช่อง 11) การสนับสนุนให้ชุมชนมีศูนย์รวมเพื่อสะท้อนปัญหาสู่ภาครัฐ

2. การจัดระบบสวัสดิการชุมชน ได้มีผู้นำสวัสดิการชุมชนจากภาคต่างๆ ซึ่งผู้นำชุมชนได้มีการให้ข้อมูลภาพรวมการจัดสวัสดิการโดยชุมชน ที่ชุมชนได้ฟื้นฟูระบบทุนเดิม

ของการช่วยเหลือเกื้อกูลที่มีอยู่ในสังคมไทยมาจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานต่างๆ ทั้งจากกลุ่มออมทรัพย์ การจัดการทรัพยากร ศาสนา วิสาหกิจชุมชน การบูรณาการกองทุนในชุมชน โดยได้นำมาสู่การจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล ที่ส่วนใหญ่มาจากฐานการออมวันละบาทเพื่อสวัสดิการที่ได้มีการดำเนินงานพื้นที่นำร่อง 191 ตำบลตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบันที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลแล้ว 3,076 ตำบล โดยส่วนใหญ่มีเงินทุนจากฐานการออมของสมาชิกประมาณ 85% การสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประมาณ 15% จากการวิเคราะห์ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการสมทบงบประมาณแล้ว 1,600 ตำบล

ผู้นำชุมชนได้นำเสนอรูปแบบการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ตำบลหนองสาหร่าย จ.กาญจนบุรี ใช้การจัดสวัสดิการโดยการบูรณาการการทำงานของกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในตำบล นำผลกำไรประมาณ 10% มาจัดสวัสดิการ และมีการออมวันละบาทเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชน และยังมีการใช้ทุนความดี 22 เรื่องที่ชุมชนกำหนดร่วมกัน โดยหากทำความดี 11 เรื่อง สามารถขอใช้เงินจากกองทุนโดยไม่ต้องมีคนค้ำประกัน และถ้าสามารถทำได้ครบทั้ง 22 เรื่อง จะสามารถขอกู้เงินจากกองทุนได้ 20,000 บาท โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย หรือรูปธรรมที่เทศบาลนครลำปาง เริ่มต้นมีสมาชิกที่เข้าร่วมประมาณ 44 คนในปี 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 1,200 คนในปัจจุบัน โดยมีฐานการออมวันละบาทนำไป

จัดเป็นกองทุนสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น การชดเชยค่าจ้างแรงงานกรณีเจ็บป่วยและเข้าโรงพยาบาล และรูปธรรมที่จังหวัดสิงห์บุรี ที่มีการขยายฐานการจัดสวัสดิการชุมชนระดับตำบลจาก 9 ตำบล เป็น 36 ตำบล จากพื้นที่ทั้งหมด 43 ตำบล หรือมากกว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่ตำบลทั้งหมด ซึ่งมีรูปแบบในการจัดสวัสดิการชุมชนที่ต่อยอดมาจากการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ฯลฯ

ปัจจุบันในแต่ละจังหวัดได้มีคณะทำงานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดครบทั้ง 76 จังหวัด มาจากผู้นำที่มีประสบการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนตำบล หน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการท้องถิ่น โดยทำหน้าที่หลักในการสร้างความเข้าใจ และขยายผลการเรียนรู้สู่พื้นที่ตำบลอื่นๆ รวมถึงการวางแผนการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนจะให้ครอบคลุมในทุกตำบลในจังหวัด จังหวัดที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมเกือบทุกตำบลแล้ว 6 จังหวัด คือ สงขลา สิงห์บุรี มุกดาหาร ร้อยเอ็ด นครนายก บุรีรัมย์ ฯลฯ ซึ่งถ้าหากรัฐบาลประกาศเรื่องนี้เป็นนโยบายที่ชัดเจน จะทำให้การจัดสวัสดิการโดยชุมชนครอบคลุมทุกพื้นที่ได้เร็วขึ้น

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการที่จะนำเรื่องนี้ไปเป็นนโยบายว่า จะต้องไม่ทำให้เป็นการเร่งรัดจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อให้ได้รับการสมทบจากภาครัฐ ซึ่งอาจทำให้เสียหลักการดีๆ ของสวัสดิการชุมชนที่เริ่มขึ้นมาตามความพร้อม จึงต้องมีการหารือรายละเอียดในเรื่องนี้ต่อเพื่อให้ชัดเจนขึ้น ผู้นำชุมชนได้ให้ความเห็นว่า

เรื่องที่น่าจะการจัดสวัสดิการโดยชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นใจยิ่งขึ้น ในระยะยาวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเป็นผู้สมทบหลัก ซึ่งหลักการสมทบ 3 ฝ่าย รัฐบาลอาจสมทบเป็นเงินทุนที่จะทำให้ครอบคลุมทั่วประเทศประมาณ 100 ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณที่ฐานปฏิบัติการประมาณตำบลละไม่เกิน 50,000 บาท และงบประมาณเชื่อมโยงกัน เป็นต้น แต่ในเรื่องการสมทบ 3 ฝ่าย และการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนต้องนำรายละเอียดมาหารือเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างผู้นำองค์กรชุมชนด้านการจัดสวัสดิการชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศภายในเดือนมีนาคม 2552

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังได้เสนอแนวทางการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชนไว้ ดังนี้

1) รัฐบาลควรให้การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนครั้งเดียวในช่วงแรก ภายหลังที่กลุ่มได้มีการจัดตั้งกลุ่มแล้ว 6 เดือนถึง 1 ปี แต่รัฐอาจให้การสนับสนุนเพิ่มเติมเป็นครั้งคราวที่ต้องการได้

2) สำหรับในระยะยาว อปท. ควรเป็นผู้สมทบและสนับสนุนหลัก เพราะในบาง อบต. และ อบจ. บางแห่งได้จัดงบประมาณสนับสนุนเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว

3) ขณะนี้มีคณะทำงานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดครบทั้ง 76 จังหวัด ที่กำลังทำงานขยายผลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดอยู่ ซึ่งคาดว่าจะครอบคลุมทั้งหมดในปี 2553 ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนการทำงานของคณะทำงานที่มีอยู่ ■

สวัสดิการชุมชนคนระนอง

ระนอง/ เวทีเสวนาสวัสดิการชุมชนตำบลคนระนอง แจงพัฒนาตำบลสวัสดิการต้นแบบ ออมวันละบาท ก่อนขยายพื้นที่ เน้นสร้างคุณภาพพัฒนาเป็นเครือข่าย พร้อมทบทวนสร้างรูปแบบสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมกับคนระนอง

เมื่อวันที่ 18 มกราคม ที่ผ่านมา คณะทำงานประเด็นสวัสดิการชุมชนจังหวัดระนองร่วมกับเครือข่ายสวัสดิการชุมชน 15 ตำบล จัดเวที “เสวนาสวัสดิการชุมชนตำบลคนระนอง” ณ ชุมชนสหพันธ์ อ.เมือง จ.ระนอง โดยมีนายนิรวิทย์ บุญณกันต์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดงาน

นายเทพฤทธิ์ ดีหล้า คณะทำงาน

เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล กล่าวว่าการดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลจังหวัดระนองได้เริ่มตั้งแต่ปี 2548 ในรูปแบบออมเงินวันละ 1 บาท นำเงินกองทุนมาจัดสวัสดิการดูแลตนเองในเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย ต่อมาในปี 2549 ได้จัดทำโครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน เพื่อสร้างพื้นที่ต้นแบบ 1 ตำบล ปัจจุบันมีจำนวน 15 ตำบล สมาชิกมากกว่า 6,200 คน มีเงินสวัสดิการรวมกว่า 10 ล้านบาท

เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล มีหน้าที่หนุนเสริมพื้นที่ทั้งด้านการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐภายในจังหวัด เช่น อบต. อบจ. พมจ. และผู้ว่าราชการจังหวัด และ

หน่วยงานอื่น พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย คือ 1. กองทุนจะต้องดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ปี 2. ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 100 คน 3. สมาชิกในกองทุนต้องมาจากชุมชนอย่างน้อย 2 ชุมชนใน 1 ตำบล 4. มีโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนที่ชัดเจนและโปร่งใส และ 5. ต้องมีการทำบันทึกความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

นายเทพฤทธิ์กล่าวเพิ่มเติมว่า การจัดกิจกรรมวันนี้เป็นการจัดงานประจำปีของคณะทำงานประเด็นสวัสดิการ โดยมีเป้าหมายเพื่อมอบเงินช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่สมาชิกในตำบล และเป็นการสร้างวัฒนธรรมของชุมชนเกี่ยวกับงานประเพณีกินน้ำชา ค้นหารูปแบบการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชน เพื่อขยายฐานการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และคาดว่าการทำงานครั้งต่อไปจะหมุนเวียนไปแต่ละพื้นที่ในเครือข่าย ■

ต่อจากหน้า 16

ใช้เงินอย่างไร

การกระทำเช่นนั้นได้ เราต้องมีความเชื่อพื้นฐาน 2 ประการ ประการแรก ต้องเชื่อว่าเจ้าของปัญหาต้องแก้ปัญหาของเขาเอง คนอื่นๆ ภายนอกอย่าไปจัดแจงชาวบ้านจนเกินควร คนที่แก้ปัญหาความยากจนได้ดีที่สุด คือคนที่เคยจนและผ่านจุดนั้นมาได้ บอกเล่าคนอื่นได้ คนที่เป็นวิทยากรกลุ่มออมทรัพย์ได้ดีที่สุดคือคนที่บริหารกลุ่มออมทรัพย์มาหลาย 10 ปี ไม่ใช่ นักพัฒนา ฯลฯ

ประการที่สอง ต้องมีความเชื่อว่าวิธีการพัฒนาองค์กรชุมชนที่แท้จริงต้องให้เขาทดลองทำ ไม่ใช่เฝ้าแต่พร่ำสอนศีลธรรมให้องค์กรชุมชนว่าอย่าโกง ต้องโปร่งใส ฯลฯ วิธีที่ทำให้องค์กรชุมชนบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาไปสู่ความไม่โกง คือ การให้องค์กรชุมชนนั้นบริหารจัดการเงิน(หลวง) ด้วยตัวของเขาเอง トラบใดที่เจ้าหน้าที่ยังต้องขนเงินไปนั่งนับให้

ชาวบ้าน ทำบัญชีให้ชาวบ้าน ประสบการณ์เราบอกว่า องค์กรชุมชนของเราจะไม่มีความเข้มแข็ง คนที่เข้มแข็งไปเรื่อยๆ คือ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานนั้นๆ เอง เพราะเงินและอำนาจอยู่ที่เจ้าหน้าที่ การโอนเงินตรงไปที่องค์กรชุมชนหมายความว่า องค์กรชุมชนนั้นมีอำนาจ (มีเงินของเขาเองและต้องพัฒนาความรับผิดชอบขึ้นอย่างสูงในทันที)

นั่นหมายความว่า บทบาทของหน่วยงานของนักพัฒนาต่างๆ จะหายไปใช่ไหม? ไม่ใช่ บทบาทของหน่วยงาน ของนักพัฒนา ของพี่เลี้ยง มีอย่างล้นเหลือ คือการเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ขององค์กรชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ

งานพัฒนาที่เราทำกันมาหลายสิบปีนั้น หลายหน่วยงานเห็นด้วยและทำตามแนวทางของชุมชนเข้มแข็ง ทำทุกวิถีทาง ยกเว้นเรื่องเดียว คือ การโอนเงินไปให้องค์กรชุมชนจัดการเงิน บอกได้ว่าถ้าไม่ยอมทำตรงนี้้องค์กรชุมชนจะไม่มีความเข้มแข็ง คนไม่สามารถช่วยน้ำได้ด้วย การอ่านหนังสือและฟังการบรรยาย แต่ต้องลงมือทำ การจัดการเงิน (สาธารณะ) ด้วยตนเอง คือการลงว่ายน้ำขององค์กรชุมชน ซึ่งพี่เลี้ยงปฏิเสธที่จะให้องค์กรชุมชนทำมาช้านานเกินไปแล้ว

เงินงบประมาณนั้นถูกจัดการด้วยรัฐบาลกลาง ต่อมาเป็นรัฐบาลท้องถิ่น และเราพบว่าไม่ต่างกันในเรื่องการคอร์รัปชัน การให้องค์กรชุมชนจัดการเงินงบประมาณด้วยตนเองคือ ปริมาณผลใหม่ของการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน ถ้าเราเชื่อว่าฐานรากการพัฒนาประเทศคือการมีชุมชนที่เข้มแข็ง ■

ใช้เงินอย่างไร ให้ชุมชนเข้มแข็ง

บทความพิเศษ

■ อัมพร แก้วหนู

คำถามสำคัญของหน่วยงานด้านการพัฒนาทั่วโลกตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน คือ จะใช้เงินสนับสนุนชุมชนอย่างไรให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเอง และแก้ปัญหาของตนเองได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีการแรกๆ ที่ทำกัน คือ การแจกเงิน เป็นการสงเคราะห์ชุมชน ซึ่งพบว่าไม่ได้ผลอะไร เพราะเงินสดนั้นจะหมดไปเร็ววันและคนก็จะกลับมาจนเหมือนเดิม เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนอย่างยิ่งยวด เมื่อได้ข้อสรุปอย่างนั้น ก็มีการปรับเปลี่ยนตามแนวทางว่า “อย่าให้ปลา แต่สอนให้เขาตกปลา” เลยมีแนวคิดว่าการพัฒนาชุมชน (community development: CDD) กลายมาเป็นการพัฒนาโครงการต่างๆ ที่ฝึกฝนให้ชุมชนพัฒนาอาชีพ ซึ่งก็ได้ผลบ้าง ไม่ได้ผลบ้าง (ส่วนใหญ่ไม่ได้ผล)

หน่วยงานพัฒนาระหว่างประเทศ จึงมีการพัฒนาความคิดไปอีกแขนงหนึ่งว่า บทบาทสำคัญของหน่วยงานสนับสนุนไม่จากรัฐหรือเอกชน คือ การเพิ่มศักยภาพของชุมชน (Capacity building) ซึ่งจะออกมาในรูปของการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทางด้านต่างๆ แต่ก็มีคำถามว่า หน่วยงานภายนอกที่พยายามไปอบรมชาวบ้านนั้นมีความรู้ความสามารถจริงละหรือ? ไปสอนให้ชาวบ้านทำงานหลุดพ้นความยากจนนั้นเคยยากจนหรือเปล่า? สอนชาวบ้านบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ แต่ถามว่าตนเองเคยจัดตั้งและบริหารกลุ่มออมทรัพย์หรือเปล่า? สอนชาวบ้านทำเรื่องเกษตรยั่งยืน ตนเองเคยทำเกษตรกรรมยั่งยืนบ้างไหม? เพราะแนวคิดทั้งหลายทั้งปวงที่จะไปช่วยชาวบ้านนั้น แม้ตั้งใจดี มีฉันทะ แต่ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าชาวบ้านไม่มีความรู้

ไม่มีความสามารถ ต้องให้หน่วยงานภายนอกไปช่วยจัดการ ชาวบ้านจึงจะอยู่รอด ความเชื่อแบบนี้ได้รับการพิสูจน์ครั้งแล้วครั้งเล่าในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมาว่า “ผิด” เพราะถ้า “ถูก” ปัญหาความยากจน ปัญหาการเมืองของชนบทควรจะได้รับแก้ไขหมดสิ้นไปแล้วจากที่เรามีแผนการพัฒนาประเทศมา 10 ฉบับ กว่า 50 ปี

จึงมีแนวคิดใหม่ล่าสุดเกี่ยวกับการพัฒนาที่สรุปว่า แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าคนที่มาทำงาน “พัฒนา” กลับไม่ใช่ชาวบ้าน แต่คือหน่วยงานต่างๆ ชาวบ้านเป็นเพียง “มีส่วนร่วม” ในการแก้ไขปัญหาของตนเองเท่านั้น สรุปสุดท้าย ชาวบ้านก็จนเหมือนเดิม เห็นควรว่าจะต้องพัฒนาแบบชุมชนเป็นแกนกลาง เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (community development : CDD)

แนวคิดนี้คล้ายจะเป็นการสรุปรอยอดความ

ผิดพลาดของการพัฒนาตั้งแต่สมัยแจกของเรื่อยมา แต่พอถึงภาคปฏิบัติกลับพบว่า แม้ว่าจะมีการยอมรับความคิดนี้มากขึ้นเรื่อยๆ แต่การปฏิบัติกลับต้องสังคายนาว่าจะป็นวิธีการใช้เงินหรือการให้เงินอุดหนุนแก่ชุมชน

วิธีการให้เงินอุดหนุนชุมชนในระยะแรกของการพัฒนา คือ การแจกเงินดังกล่าว แล้วเมื่อพบว่าแจกเงินรายบุคคลล้มเหลวก็หันไปแจกเงินให้องค์กรชุมชน แต่การแจกเงินให้กับองค์กรชุมชนก็ไม่มีหลักประกันอะไรว่าจะประสบความสำเร็จ (ประสบผลสำเร็จในการแจก แต่ล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน)

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชุมชนที่ทำๆ กันมา คือ หน่วยงานเป็นคนถือเงิน ให้ชุมชนทำงานตามโครงการที่หน่วยงานกำหนดเบิกจ่ายเงินตามนั้น ชุมชนไม่มีโอกาสและต้องเงิน เพราะมีความเชื่ออยู่ลึกๆ ว่า ชุมชนคนจนต้องโง่งม (หน่วยงานต่างๆ ไม่เคยโง่งม-น้อยๆ) การที่ไม่ให้โอกาสชุมชนในการจับต้องเงิน (ซึ่งเป็นภาษีเขาทุกบาททุกสตางค์) นี่แหละที่น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้เงินเพื่อการพัฒนาไม่ค่อยบังเกิดผลเพราะชาวบ้านก็เป็นเพียงคนที่มาร่วมทำงานให้เสร็จตามโครงการของหน่วยงานเท่านั้น

ขณะนี้หลายหน่วยงานพัฒนา รวมทั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เริ่มทดลองทำงานในรูปแบบสนับสนุนเงินตรงไปที่องค์กรชุมชน ให้องค์กรชุมชนมีอิสระในการตัดสินใจทำงานพัฒนา แก้ปัญหาของเขาเอง และที่สำคัญคือ เขาต้องจัดการการเงินของเขาเอง โดยการตั้งกติกาให้มีการทำงานอย่างโปร่งใส สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เงินที่ว่ามันไม่ใช่แค่ 2-3 หมื่น แต่อาจหมายถึง 2-3 ล้านบาทหรือมากกว่านั้น

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

Community Organizations Development Institute (Public Organization)
912 ซอยนวมินทร์ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240
912 Soi Nawamintr , Nawamintr Road , Klong Chan , Bangkok 10240
โทร 0-2378-8300-20 โทรสาร.0-2378-8321

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ 41/2550
ปณฝ.คลองจั่น

“ข่าวชุมชน” รายเดือน สาระเผยแพร่สำหรับชุมชนต่างๆ ตีพิมพ์ภาคในชุมชนทุกเดือน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกชาวชุมชน ผู้นำองค์กร เครือข่าย ประชาสังคม กลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนทั่วประเทศ ท่านสามารถส่งบทความ และข้อคิดเห็นของท่านมาได้ที่... กองบรรณาธิการ ส่วนประชาสัมพันธ์ พอช. โทร 0-2378-8300-20 โทรสาร.0-2378-8321